

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Lärosäte: Örebro universitet

Yrkesexamen: Grundläraresexamen med inriktning mot arbete i årskurs 4-6

Beskrivning

Läroutbildning har getts vid Högskolan i Örebro/Örebro universitet sedan 1977. Nuvarande examensrätt erhöles 2010. Programmet är organiserat utifrån en struktur, där undervisningen i de ämnen som ingår i utbildningen bedrivs vid den institution där ämnet har sin hemvist (se vidare Uppföljning, åtgärder och återkoppling). Utbildningen är indelad i kurser på grundnivå respektive avancerad nivå, vilka specificeras i utbildningsplanen (G- och A-nivå i figuren). I nuläget finns två utbildningsplaner, där studenter som påbörjar utbildningens sista år hösten 2018 följer tidigare utbildningsplan. Självvärderingen avser nu gällande utbildningsplan, giltig från hösten 2016, med följande studiegång:

Termin 1 HT	Termin 2 VT	Termin 3 HT	Termin 4 VT	Termin 5 HT	Termin 6 VT	Termin 7 HT	Termin 8 VT
UVK I, 22,5 hp (G-nivå)	Svenska I, 15 hp (G-nivå)	Prakt. naturv. & teknik 30 hp <i>eller</i> Samhällsorient ämnen 30 hp (båda på G-nivå)	Matematik I, 15 hp (G-nivå)	UVK II, 15 hp (G-nivå)	UVK III, 15 hp (G-nivå)	Självst. arb. sv/en/ma/so 15 hp (G-nivå)	UVK IV, 7,5 hp (A-nivå)
			VFU, 7,5	VFU, 7,5	Svenska II, 15 hp (A-nivå)		Matematik II, 15 hp (A-nivå)
VFU, 7,5 hp (G-nivå)	Engelska I, 15 hp (G-nivå)		Engelska II, 7,5 hp (G-nivå)	Engelska III, 7,5 hp (G-nivå)			Självst. arb. sv/en/ma 15 hp (A-nivå)

Utbildningens 240 högskolepoäng är fördelade på 60 hp studier inom Utbildningsvetenskaplig kärna (UVK) till vilka 15 hp verksamhetsförlagd utbildning (VFU) är knutna (termin 1 och 5), samt 165 hp ämnes- och ämnesdidaktiska studier varav 15 hp VFU (termin 4 och 8). VFU-kurserna relateras innehållsmässigt till kurserna i UVK och ämnesstudier. På detta sätt skapas en integrerad helhet där professionsblivandet och ämnesdidaktiken får en central roll. I termin 3 väljer studenterna mellan *Samhällsorienterande ämnen* och *Praktisk naturvetenskap och teknik*, båda 30 hp. Inom utbildningen utgörs 60 hp av kurser på avancerad nivå och det ingår två självständiga arbeten med ämnesdidaktisk inriktning om vardera 15 hp, där det självständiga arbetet under termin 8 skrivs på avancerad nivå.

Progressionen sker från grundnivå till avancerad nivå inom ämnen, VFU och UVK. Kurser på avancerad nivå bygger vidare på, och fördjupar, tidigare kunskaper från grundläggande nivå. Professionsutveckling och vetenskapligt skrivande genomsyrar hela utbildningen. Tillägnande av ett vetenskapligt förhållningssätt inleds under den första terminens UVK, och utvecklas sedan kontinuerligt inom de olika kurserna och avslutas med det andra självständiga arbetet. Professionsutveckling inleds under den första terminens första delkurs, Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap, som också är innehållsligt knuten till den inledande delen av första VFU-kursen (termin 1) och utvecklas sedan såväl inom ramen för VFU som under ämnesstudier och övriga UVK-kurser.

I nuläget sker all VFU inom det vi kallar för övningskola. Detta sätt att organisera och genomföra VFU innebär att studenterna återplaceras tre av fyra VFU-perioder på samma skola, eller inom samma verksamhetsområde. Det innebär också att skolorna följer ett terminshjul där planering, genomförande och utvärdering av den verksamhetsförlagda utbildningen kvalitetssäkras.

Pågående utvecklingsarbete

Örebro universitet genomför under benämningen *Framtidens lärarutbildning* en strategisk satsning för att höja kvaliteten i lärarutbildningarna. Rektor har avsatt 100 miljoner kronor till utvecklingsarbetet som pågår 2017 – 2022. Ambitionen är att skapa en utmanande utbildning i stimulerande lärmiljöer som ska locka motiverade studenter. Satsningen ska stärka förutsättningarna för att ge lärarstudenterna bästa möjliga ämneskunskaper, professionsverktyg och ledarskapsträning för att möta framtidens behov. Forskningen som ligger till grund för kvaliteten i professionsutbildningar ska ytterligare utvecklas och en forskningsstrategi är framtagen (se vidare Utbildningsmiljö). För att uppnå målet med satsningen ska lärarutbildningen vid Örebro universitet bli en sammanhållen akademisk professionsutbildning som präglas av nytänkande och hög kvalitet, och som svarar mot samhällets, akademins, skolhuvudmännens och studenternas nuvarande och framtida behov. Behoven har identifierats med stöd av lokala genomlysningar av lärarutbildningen vid Örebro universitet och en rad nationella dokument.

I syfte att tydliggöra lärarutbildningarna som hela universitetets angelägenhet, tydliggöra mandat samt säkerställa kvalitet och utveckling pågår ett arbete med att utveckla en ny organisation för styrning och ledning av lärarutbildningarna. Beslut är fattat att Lärarutbildningsnämnden (LUN) ska upphöra den sista december 2018 och en ny organisation ska börja gälla från årsskiftet 2019.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Hösten 2017 registrerades 52 studenter på grundlärarprogrammets första termin, 2015 respektive 2016 registrerades ungefär lika många studenter. Av bifogad tabell framgår att 44 lärare i nuläget undervisar inom inriktningen 4-6 (våren 2018) i de ämnen som rapporteras. Av dessa är majoriteten tillsvidareanställda disputerade lärare, 84 % lektorer, professorer och doktorander. Tre av de sju adjunkterna genomgår i nuläget forskarutbildning, en satsning som görs för att ytterligare stärka den vetenskapliga kompetensen inom matematikdidaktik. Vidare framgår av tabellen att fyra personer, undantaget doktoranderna, har tidsbegränsad anställning, och att dessa utgörs av en lektor, en forskare samt två adjunkter. Lärarnas undervisningsgrad i programmet varierar mellan 5 % och 70 %. Inom pedagogik återfinns flera undervisande lärare med en lägre undervisningsgrad, dock är deras totala insats inom samtliga lärarutbildningar betydligt högre. Inom matematik och svenska är antalet undervisande lärare lägre men flera gör en större undervisningsinsats i programmet.

Externa föreläsare med specialistkompetens som anlitas inom specifika områden tillkommer, liksom yrkesverksamma lärare som exempelvis matematik anlitas som seminarieledare när studenterna utvecklar lektionsplaneringar. Treåriga kompetensförsörjningsplaner upprättas på institutionsnivå för att säkerställa framtida kompetensbehov, där både kort- och långsiktiga förändringar i lärarresurser matchas med rekryteringsbehovet. I nuläget finns framskrivna planer för att förstärka personalresurserna inom lärarutbildningen.

Samtliga tillsvidareanställda lektorer och adjunkter har 20 % kompetensutvecklingstid i sin anställning enligt universitetets arbetstidsavtal. Denna ska användas till forsknings- och utvecklingsinsatser för att höja och/eller bredda lärarnas vetenskapliga och pedagogiska kompetensnivå, samt att följa utvecklingen inom det egna ämnesområdet. Kompetensutvecklingstiden planeras och följs upp systematiskt vid det årliga medarbetarsamtalet. Inom ämnet pedagogik genomförs planering och uppföljning av lektorers kompetensutveckling av kompetensutvecklingsansvarig professor. Alla lektorer erbjuds en mentor (professor i ämnet) som ger personligt stöd för vetenskaplig utveckling. Planerings- och uppföljnings-samtal för adjunkterna genomförs av enhetschef. Utöver kompetensutvecklingstiden, finns i arbetstidsavtalet tid för administration (5-10 %) där exempelvis mötestid och kursadministration ingår.

För att stärka personalens vetenskapliga kompetens finns möjlighet att söka universitetsinterna medel för forskning, via utlysningar av exempelvis Lärarutbildningsnämnden (LUN) och fakultetsnämnder. De senaste tre åren har fakultetsnämnderna beviljat forskningsmedel för lektorer. Tre lektorer inom engelska och pedagogik har tilldelats medel för forskning motsvarande 30 % av heltid under 2018. Vidare görs institutions- och ämnesinterna satsningar. Ämnet matematik finansierar exempelvis tre adjunkters forskarutbildning för att stärka ämnets och utbildningens matematikdidaktiska kompetens.

Vad gäller kompetensutveckling pågår även satsningar på lärares *universitetspedagogiska kompetens*. Enheten för universitetspedagogik, IKT och lärande (PIL), erbjuder föreläsningar, workshops och seminarier inom universitetspedagogik som ett stöd för lärare för att vidareutveckla sin undervisning. Ett exempel är att lärare vid Institutionen för humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, vilket rör ämnena pedagogik, svenska och engelska, har haft möjlighet att delta i ett pilotprojekt i kollegial handledning. Syftet har varit att främja lärarnas professionella utveckling genom strukturerade och kvalificerade samtal, där en observatör deltagit förutom den handledde och handledaren. Genomförandet har grundats i aktuell forskning om kollegial handledning. Merparten av de tillsvidareanställda lärarna har genomfört en universitetspedagogisk utbildning.

Både den pedagogiska kompetensen och professionskompetensen förstärks ytterligare av att majoriteten av de undervisande lärarna har egen lärarexamen, enligt lärartabellen 66 %, varav ungefär hälften har lärarexamen inom grundlärarområdet 4–6. Det pågår i nuläget ett arbete för att förstärka professionskompetensen inom lärarutbildningarna genom rekrytering av 10–13 adjungerade adjunkter, varav 5–6 med inriktning mot grundlärarutbildningen. Dessa kommer att ha 20–49 % anställning som lärare vid universitetet, vilken ska kombineras med en lärartjänst i skolverksamheten.

Det läggs stor vikt vid att studenternas handledare under VFU ska ha adekvat handledarutbildning. LUN har beslutat att samtliga yrkesverksamma lärare som handleder studenterna inom övningsskola ska ha en handledarutbildning motsvarande minst 7,5 hp, som genomförts 2007 eller senare. I avtalet mellan skolhuvudmän och universitetet poängteras att studenterna ska placeras hos handledare med rätt behörighet/ämneskompetens vid aktuell VFU.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning menar vi att en hög andel disputerade lärare (se lärartabellen) borgar för en undervisning som är gediget forskningsanknuten och att studenterna får möta lärare med hög vetenskaplig kompetens. Därtill tillkommer ett antal doktorander i olika stadier av sin utbildning. Detta förstärks ytterligare genom att ett förhållandevis stort antal professorer undervisar i grundutbildningen samt externa föreläsare med specialistkompetens. De flesta tillsvidareanställda lärarna har universitetspedagogisk utbildning eller motsvarande vilket ger goda förutsättningar för att studenterna får en undervisning av hög kvalitet. Den låga graden av visstidsanställda menar vi främjar en god kontinuitet och kompetensförsörjningsplanerna ger en stabilitet i utbildningen.

Den undervisande personalen har som helhet en lång och bred erfarenhet av att undervisa i lärarutbildning och drygt hälften har en egen lärarexamen. Vi ser dock ett behov av att stärka professionskompetensen ytterligare. Även om andelen disputerade är relativt hög, pekar kompetensförsörjningsplanerna och antalet studenter i utbildningen på behov av ytterligare disputerad personal, främst disputerade lärare med professionskompetens inom grundlärarområdet. Vi har dock noterat en svårighet att finna rätt kompetens. En förstärkning på sikt är doktorander i forskarskolan i didaktik. Vid antagningen 2019 kommer två platser att vara reserverade för grundlärare. En förstärkning vad gäller professionskompetens utgörs av de adjungerade adjunkter som nu rekryteras. Genom att adjungerade adjunkter med aktuell professionskompetens kommer att ingå i arbetslag/kurslag blir de värdefulla för utvecklandet av den befintliga personalens professionskompetens. Det pågår i nuläget också rekrytering av ytterligare en IT-pedagog för att förstärka den digitala kompetensen inom utbildningen samt en satsning inom specialpedagogik.

Vi anser att satsningar på såväl vetenskaplig -, pedagogisk - som professionskompetens tillsammans med kompetensförsörjningsplanerna säkerställer att lärarnas sammantagna kompetens står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande både på kort och lång sikt.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Forskningsmiljöer med relevans för utbildningen

Majoriteten av undervisande lärare ingår i aktiva forskningsmiljöer med relevans för utbildningen. Miljöerna fokuserar olika forskningsområden. Exempel på forskningsmiljöer med relevans för lärarutbildningarna är *SMED (Studies of Meaning-making in Educational Discourses)*, *Utbildning och demokrati*, *SORIS (Språk och retorik i samhället)* och *Matematikdidaktik*.

SMED är en ämnesövergripande forskningsmiljö med fokus på didaktik och utbildningsvetenskap. Här bedrivs forskning inom exempelvis miljödidaktik, naturvetenskapsdidaktik och litteraturredaktik. *Utbildning och demokrati* har sin ämnesmässiga bas i pedagogik och huvudparten av forskningen behandlar läroplansteori men även omfattande forskning inom didaktik och utbildningshistoria. Inom *SORIS* studeras hur text, tal, bild och andra kommunikationssätt fungerar i samhällets institutioner och organisationer. Gruppen består av forskare från ämnena svenska språket, retorik och engelska som bedriver forskning inom bland annat följande områden: språk och stereotyper, multimodalitet och språk i relation till genus, utbildning och makt och aktionsforskning i skolan. Forskarna i miljön *Matematikdidaktik* bedriver, i samarbete med verksamma lärare, praktikbaserad forskning om lärande och undervisning med inriktning mot matematik. Fokus ligger på undervisning och lärandeprocesser om matematiska begrepp i klassrummet.

Under 2016 fattade LUN beslut om att samla den didaktiskt inriktade forskningen vid lärosätet i tre forskningsprofiler: *Bedömning och utvärdering*, *Hållbar utveckling* och *Kommunikation och lärande*. Profilernas uppdrag är att stärka den lärarutbildningsrelevanta forskningen vid lärosätet genom att både skapa gemensamma interna kontaktytor och bidra till att skapa kontaktytor mot regionens skolverksamheter. Det långsiktiga målet är att profilerarbetet ska generera nya, gärna tvärvetenskapliga forskningsprojekt i tydlig samverkan med regionen, och på så sätt bidra till att profilera lärarutbildningen vid Örebro universitet.

I nuläget pågår även utarbetandet av en forskningsstrategi för lärarutbildningen 2019–2023 med syfte att skapa underlag för en långsiktig planering och resursfördelning när det gäller lärarutbildningsrelevant forskning och forskarutbildning vid Örebro universitet. Strategin ska ge en översiktlig bild av vilka ekonomiska resurser som krävs samt tydliggöra målbilden för olika insatser. Utgångspunkten är rektors satsning på lärarutbildning vilken förutsätter framstående lärarutbildningsrelevant forskning. Det är kombinationen av stark didaktisk och ämnesdidaktisk forskning, kritisk utbildningsvetenskaplig forskning

och ämnesforskning som lägger grunden för en framgångsrik lärarutbildning. Särskilt betydelsefull är forskning med praktikinriktning. Forskningsstrategins långsiktiga mål är att utveckla akademiska miljöer där forskning, utbildning och samverkan växelverkar och berikar varandra.

En forskningsanknuten och professionsinriktad utbildningsmiljö

Majoriteten av forskarna inom de ämnen som ingår i utbildningen deltar i undervisningen. Av den forskning som bedrivs av undervisande lärare är huvudparten relevant för lärarutbildning i allmänhet där forskning som på ett mer direkt sätt är inriktad mot årskurserna 4–6 utgör en mindre del. Forskning som specifikt inriktas mot 4–6 bedrivs däremot inom flera av de ämnen som ingår i utbildningen. Denna forskning behandlar bland annat tvåspråkig undervisning, barnrättsperspektiv på skolan och skolbarn, betyg och bedömning (pedagogik), literacy och nationella skrivprov (svenska) och digitalt förstärkt undervisning (matematik).

Studenterna möter aktuell forskning genom att läsa och diskutera vetenskaplig litteratur i form av läromedel, vetenskapliga artiklar och avhandlingar. Forskning präglar också föreläsningar och seminarier genom att lärare hämtar exempel från såväl den egna som andras pågående och genomförda forskning. Under utbildningen ska studenterna genomföra uppgifter som gör att de successivt utvecklar ett vetenskapligt förhållningssätt. I det följande ges några exempel. Inom kursen *UVK I*, i delkursen *Sociala relationer och pedagogiskt ledarskap 7,5 hp*, läser studenterna en avhandling med koppling till delkursens tema, som de ska sammanfatta och reflektera över med avseende på både innehåll och form. Uppgiften följs upp och diskuteras under ett seminarium. Under kurserna inom matematik engageras studenterna i ett flertal forskningsliknande aktiviteter, exempelvis genom en läromedelsgranskning och en fältstudie av normer och interaktiva strategier i matematikklassrummet. I kursen *Svenska I* ska studenterna göra en enkel interaktionsanalys av ett autentiskt samtal med 3–4 deltagare. Studenterna ska även själva skapa sitt material, och göra en enklare transkription av det inspelade samtalet. I analysen studerar de bland annat turtagningsprinciper. Under hösten 2018 kommer även samtliga grundlärarstudenter (F-3 och 4–6), inom ramen för kursen *Svenska II*, att delta i det VR-finansierade projektet *RAVE* (Raising Awareness through Virtual Experiencing) - *Språkliga stereotyper i ett tvärkulturellt perspektiv*. Studenterna ska lyssna till några skilda språkliga varieteter och med utgångspunkt i detta diskutera hur sociolingvistiskt grundade fördomar och stereotyper påverkar hur vi bedömer andra.

Inom ämnet pedagogik pågår för närvarande ett projekt som handlar om att göra lärarutbildningen mer forskningsbaserad. Projektet bygger på ett samarbete med forskare från Stockholms universitet och Humboldt universitet som utvecklar, och studerar, hur ett forskningsbaserat arbetssätt kan bli en naturlig del av lärarutbildningen. Under 2018 har ämnet erhållit fakultetsmedel för högskolepedagogisk utveckling och anordnar under året workshops och seminarier kring forskningsbaserat lärande.

En central del av professionsanknytningen sker genom samarbetet med skolhuvudmän i Örebroregionen i samband med VFU. Inom vissa ämnen deltar även verksamma lärare i den universitetsförlagda undervisningen, exempelvis under seminarier där undervisningsstrategier i praktiken behandlas. Denna form av professionsanknytning kommer att stärkas ytterligare under våren 2018 genom rekrytering av adjungerade adjunkter som ska fördelas inom ämnena. Kontakten med yrkesprofessionen sker även genom de didaktiska nätverk som samordnas av Regionalt utvecklingscentrum (RUC) där ett flertal av den undervisande personalen bidrar med föreläsningar och workshops. Flera lärare i utbildningen håller även kontakt med yrkesprofessionen genom samverkansprojekt. Exempel på ett sådant projekt är *KLÖS - Kollegialt lärande i Örebro Skolor*, som syftar till att utveckla former för grundskolelärares kollegiala lärande i årkurs 4-9. I projektet deltar undervisande lärare från ämnena matematik och pedagogik.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning är utbildningsmiljön väl forskningsanknuten och professionsanknuten. Det finns en för utbildningen stark och relevant vetenskaplig miljö och vid universitet bedrivs en omfattande forskning med relevans för lärarutbildningsområdet. Majoriteten av undervisande lärare ingår i aktiva forskningsmiljöer och majoriteten av forskarna inom de ämnen som ingår i utbildningen deltar i undervisningen. Detta bidrar till att stärka ett nära samband mellan utbildningen och aktuell forskning. Forskningsanknytningen kommer att stärkas ytterligare med den forskningsstrategiska satsningen på praktisk forskning och det pågående arbetet med att skapa kontaktytor mot regionens skolverksamheter inom lärarutbildningens tre forskningsmiljöer, som har påbörjats.

Forskningsanknytningen syns tydligt i valet av den litteratur som studenterna möter och genom att studenterna inför skrivandet av självständiga arbeten ska genomföra flera uppgifter som succesivt utvecklar ett vetenskapligt förhållningssätt. Analysen av måluppfyllelse visar också att studenternas inskolning i ett vetenskapligt förhållningssätt säkerställs genom väl utformade och anpassade examinationer (se vidare under Måluppfyllelse, Kunskap och förståelse).

En starkare forskningsprofil med särskild inriktning mot 4-6 skulle ytterligare stärka den vetenskapliga miljön och bidra till en starkare professionsinriktad miljö för den aktuella utbildningen. Med rekryteringen av adjungerade adjunkter ser vi också att kunskapsutbytet mellan utbildning och profession kommer att förstärkas. Ett utökat samarbete mellan skolor och universitet kommer även på sikt att gynna forskningen, inte minst genom att skapa goda förutsättningar för praktisk forskning som är ett av de prioriterade områdena i universitets satsning på lärarutbildningen.

Utformning, genomförande och resultat

I den del av Utformning, genomförande och resultat som berör måluppfyllelse behandlas varje examensmål genom att inledningsvis presentera en tabellöversikt. Tabellen visar i vilka kurser, när och på vilken kursnivå (grundläggande (G) eller avancerad (A) nivå) som examensmålet behandlas och måluppfyllelse säkerställs. Kursernas mål relaterar till, och utgår ifrån, det aktuella examensmålet. Det finns kurser som behandlar examensmålet ifråga (utöver de som redovisas i tabellen), men som inte examinerar målet. Tabellöversikten följs av en övergripande beskrivning om utbildningens och progressionens utformning, exempel på innehåll som aktualiseras, vad som utmärker undervisningen samt examinationerna. Därefter följer två utförliga exempel hämtade från svenska, matematik, UVK eller VFU. Varje exempel innehåller valda delar av en kurs i syfte att visa hur kursmål, undervisningens utformning och innehåll samt examination med tillhörande betygskriterier relaterar till varandra för att säkerställa måluppfyllelse med utgångspunkt i examensmålet. Avslutningsvis sker en värdering av det som beskrivits och analyserats, där de styrkor och utvecklingsområden som identifierats lyfts fram.

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. *visa sådana ämneskunskaper, inbegripet insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, som krävs för yrkesutövningen*

Läsår 1	UVK I, 30 hp, G; Svenska I 15 hp, G; Engelska I, 15 hp, G
Läsår 2	Matematik I, 22,5 hp, G; Engelska II, 7,5 hp, G; Praktisk naturvetenskap, 30 hp, G; Samhällsorienterande ämnen, 30 hp, G
Läsår 3	UVK III, 15 hp, G; Engelska III, 7,5 hp, G; UVK II, 15 hp, G; Svenska II, 15 hp, A
Läsår 4	Matematik II, 15 hp, A; Svenska, självständigt arbete, 15 hp, G; Svenska, självständigt arbete, 15 hp, A

Ämneskunskaper, inbegripet forsknings- och utvecklingsarbete, behandlas i princip i alla kurser genom hela utbildningen. Undervisningen genomförs i flera fall av lärare som själva är aktiva forskare och som omsätter den forskningsbaserade ämneskunskapen i de olika kurserna. Exempel på ämneskunskaper som studenterna utvecklar inom UVK är kunskaper om lärande, didaktik, pedagogiskt ledarskap, bedömning och utvärdering, yrkesetik och juridik, läroplansteori (bl.a. kopplat till aktuella internationella kunskapsmätningar), skolans värdegrund samt elevers och lärares sociala relationer. I matematik utvecklar studenterna ämneskunskaper inom geometri, aritmetik, algebra, sannolikhet och statistik. De lär sig också olika matematiska strategier och representationsformer. I svenska utvecklar studenterna ämneskunskaper om barn- och ungdomslitteraturens historia, olika litterära genrer och deras karaktärsdrag, olika stavningsprinciper, grundläggande regler för interpunktion samt grundläggande principer för ordbildning och textanalytiska redskap. Progressionen i ämneskunskaper innebär successivt ökat kunskapsdjup och bredd. I början av utbildningen ligger fokus på att studenterna ska visa kännedom

och kunskap om den ämneskunskap som behandlas, för att längre fram i utbildningen också kunna analysera, kritiskt granska och tillämpa relevanta ämneskunskaper som krävs för yrket.

Undervisningens utformning varierar i de olika kurserna, genom hela utbildningen, beroende på det ämnesinnehåll som hanteras och vad som är relevant för yrkesutövningen. Undervisningen bedrivs genom föreläsningar, seminarier, laborationer, gruppdiskussioner, problemlösning, VFU, övningar och workshops, policyanalyser samt fält- och interaktionsstudier. Det är vanligt att kamrat- och sambedömning används. Dessa bedömningar har ett dubbelt pedagogiskt syfte; dels utvecklar de studenternas metakognitiva förmåga, och stärker och formar deras lärandeprocesser, dels ger de studenterna ett genomlevt exempel på hur de som yrkesverksamma kan använda bedömning i den egna undervisningen. Kamrat- och sambedömning används även inom övriga examensmål som utvärderas. Andra genomgående aspekter som utmärker utbildningen (även övriga examensmål) är valet av kurslitteratur och studenternas möte med aktiva forskare. Kurslitteraturen är till övervägande del forskningsbaserad, både i form av ren forskningslitteratur och som läroböcker av mer populärvetenskaplig karaktär. Även utbildningspolitiska och juridiska dokument, myndighetstexter, skolutvecklingsrapporter och liknande ingår i kurslitteraturen. I föreläsningarna möter studenterna aktiva forskare, som i hög grad lyfter in forskning inom det egna ämnesområdet.

Examensmålet omsätts i ett stort antal kursmål i de olika kurserna. Kursmål, undervisningsaktiviteter och examinationer relaterar till varandra och det aktuella examensmålet. Betygskriterier används för att synliggöra vad studenterna ska kunna för att uppnå de aktuella kursmålen, och för att examinationen ska vara likvärdig och rättvis. Oftast är kriterierna differentierade för G respektive VG. Exempel på examinationsformer som används är salstentamen, hemtentamen, individuella skrivuppgifter, seminarier och muntliga presentationer. Examinationsformerna möjliggör för studenterna att visa sina ämneskunskaper på olika sätt. För att konkretisera det som nu har beskrivits presenteras två exempel, ett från UVK och ett från matematik.

Kurs och nivå	UVK II, 15 hp, G
Kursmål	Visa kunskaper om specialpedagogik som kunskaps- och forskningsområde samt kännedom om olika teoretiska perspektiv inom det specialpedagogiska fältet.
Undervisningens utformning och innehåll	Undervisning genom föreläsningar, seminarier, enskilda och gemensamma uppgifter i seminarieform. Innehållsligt behandlas specialpedagogikens verksamhets-, kunskaps- och forskningsområde, olika teoretiska perspektiv i specialpedagogisk verksamhet, specialpedagogik som förhållningssätt samt att förebygga, ge stöd och samverka. Ett av seminarierna behandlar mer innehållspreciserat frågor om normalitet och avvikelse samt konsekvenser i pedagogisk verksamhet genom att utgå från skilda perspektiv på detta. Frågorna beaktas i relation till likabehandling, etik, inkludering och jämställdhet i pedagogisk praktik.
Examination	Enskild skriftlig uppgift som föregås av ett formativt bedömningsseminarium. Studenterna får välja en för kunskapsområdet central fråga som fördjupas och diskuteras med hjälp av litteratur och centrala begrepp.
Betygskriterier	<i>Godkänt:</i> kunna använda centrala begrepp och perspektiv inom det specialpedagogiska fältet, beskriva väsentliga aspekter om hur särskilt stöd kan erbjudas på olika nivåer samt föra ett nyanserat resonemang om olika förhållningssätt i relation till barn i behov av särskilt stöd.

Kurs och nivå	Matematik II, 15 hp, A
Kursmål	Ha förståelse för grundläggande matematiska objekt och resonemang inom sannolikhet och statistik och samband och förändring; kunna föra, följa, kommunicera och granska matematiska resonemang.
Undervisningens utformning och innehåll	Undervisning genom föreläsningar och seminarier. Innehållsligt behandlas ekvationslösning, proportionalitet, grafer och koordinatsystem, funktionsbegreppet, slump och slumpförsök, sannolikhetsfördelning, sannolikhetslära, tabeller och diagram. I problemseminarier (ledda av studenter) träna studenterna på att representera talföljder med geometriska mönster och algebraiska uttryck, både för aritmetiska talföljder och talföljder där algebran kopplas till rektanglar eller andra geometriska objekt.
Examination	Salstentamen som innehåller uppgifter kring talföljder representerade som (växande) geometriska mönster och som algebraiska uttryck där studenternas förmåga att växla mellan dessa representationsformer examineras.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : kunna använda lösningar och resonemang som i huvudsak är korrekta och som i stor utsträckning kommuniceras med hjälp av den matematiska begreppsapparat och de representationsformer som tagits upp i kursen.

Exemplen visar att undervisningens utformning och innehåll stödjer studenternas måluppfyllelse samt att examinationerna säkrar måluppfyllelse genom att vara utformade med utgångspunkt i undervisningsprocessen. Studenterna har under kursens gång fått möjligheter att ta till sig, pröva och omsätta ämneskunskaper innan de examineras.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning är utbildningen utformad så att ämneskunskaper, med de olika ämnenas särart och kunskapsområden, i god omfattning behandlas och examineras genom hela utbildningen. De successivt ökande kraven på fördjupade ämneskunskaper, med högre svårighetsgrad i den senare delen av utbildningen, visar att progressionen är väl avvägd och disponerad. Vi anser också att studenterna, såväl i litteratur som i möten med aktiva forskare, under hela utbildningen ges goda möjligheter att diskutera aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, och att infoga detta i de egna ämneskunskaperna. Vår bedömning är därför att utbildningens utformning och genomförande möjliggör och säkerställer studenternas måluppfyllelse. Vi anser att den variation i undervisningsaktiviteter som studenterna möter i utvecklingen av ämneskunskaper är en styrka. Vi menar att variation, på ett professionsrelevant sätt, främjar studenternas lärande i dubbelt avseende både som goda exempel på undervisningsaktiviteter i deras framtida yrkesutövning men också i termer av innehållsligt ämneslärande som nås genom aktiviteterna

I analysen visade det sig att kursmålen relation till examensmålen kan förtydligas i vissa kurser, och att verbanvändningen i kursmålen i vissa fall behöver ses över för att klargöra vilket lärande som förväntas ske och vad som ska utvärderas i examinationen. Därutöver har vi också uppmärksammat att praxis avseende användning av (differentierade) betygskriterier för G och VG inte är konsekvent (alla kurser presenterar inte differentierade kriterier). Det bör noteras att detta är återkommande för samtliga examensmål som vi analyserat. Utvecklingsarbete omkring formulering av kursmål och betygskriterier sker kontinuerligt inom grundlärarprogrammet och inom berörda ämnen. Ett arbete med ett särskilt fokus på kursmålen pågår genom det mål- och progressionsarbete som bedrivs av Lärarutbildningsnämnden (LUN) sedan några år tillbaka och som är aktuellt för samtliga examensmål i självvärderingen (se Uppföljning, åtgärder och återkoppling). De insikter omkring kursmål och betygskriterier som vår analys i arbetet med självvärderingen har gett ska infogas i det pågående utvecklingsarbetet.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *visa kunskap om vetenskapsteori och kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen*

Läsår 1	Svenska I, 15 hp, G; Engelska I, 15 hp, G
Läsår 2	Engelska II, 7,5 hp, G; Samhällsorienterande ämnen, 30 hp, G; Praktisk naturvetenskap, 30 hp, G
Läsår 3	UVK III, 15 hp, G; UVK II, 15 hp, G; Engelska III, 7,5 hp, G; Svenska II, 15 hp, A
Läsår 4	Matematik II, 15 hp, A; Svenska, självständigt arbete, 15 hp, G; Svenska, självständigt arbete, 15 hp, A; Samhällsorienterande ämnen, självständigt arbete, 15 hp, G; Matematik, självständigt arbete, 15 hp, G; Matematik, självständigt arbete, 15 hp, A; Engelska, självständigt arbete, 15 hp, G; UVK IV, 7,5 hp, A; Engelska, självständigt arbete, 15 hp, A

Tabellöversikten visar att examensmålet i huvudsak behandlas och examineras under läsår 3 och 4 och då främst inom kurser med självständiga arbeten. Kursmålen under läsår 3 och 4 behandlar i vissa fall hela eller merparten av examensmålet. I *UVK III* examineras examensmålet i sin helhet inom delkursen *Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Innan läsår 3 och 4 behandlas delar av målet i utbildningens innehåll, undervisningsaktiviteter och examinationer även om detta inte är explicit uttryckt i kursmålen under läsår 1 och 2. Bland annat sker detta genom att studenterna skriver texter av vetenskaplig karaktär, använder begrepp och teorier, resonerar om relationen mellan forskning om skolan, lärares yrkeserfarenhet, tyst kunskap, skolors beprövade erfarenheter och professionell yrkeskunskap. Examensmålet behandlas således kontinuerligt under hela utbildningen, men måluppfyllelsen säkerställs i *UVK III* samt i de självständiga arbetena, där kunskap om vetenskapsteori och tillämpning av denna sker i undersökande aktiviteter och studier i vilka kunskapen om kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder också prövas och tillämpas. I dessa kurser problematiserar och visar studenten relationen mellan vetenskapligt producerad kunskap och kunskap som utvecklats genom beprövad erfarenhet i yrkesutövningen. I de självständiga arbetena visar studenterna hur den kunskap de fått fram har professionsrelevans och vilka didaktiska/pedagogiska implikationer den nya kunskapen har i yrkesutövningen.

Progressionen i utbildningen startar med krav på att visa kunskap om, ha insikt i, och kunna föra resonemang. Kraven övergår sedan i att studenten ska formulera undersökningsbara frågor, förhålla sig kritisk, problematisera, motivera, bearbeta, systematisera och analysera aspekter som har med forskningsmetod, vetenskapsteori, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet med relevans för yrkesutövningen att göra. Undervisningen är anpassad till de utmärkande dragen i forskande och vetenskapliga aktiviteter och består i huvudsak av explorativa och kritiskt diskuterande seminarier, empiriska undersökningar, gemensamma analyser och prövande av metoder och teorier, handledning,

formativa kamrat- och sambedömningar, opponent- och respondentskap samt föreläsningar. Typen av undervisningsformer skapar möjligheter för studenterna att tillägna sig kunskap om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet samtidigt som undervisningen förbereder studenterna för att omsätta kunskapen i en kommande yrkesutövning. Kunskaperna examineras i former som studenterna tidigare prövat och utvecklat. Examinationerna består av uppsatser, rapporter, seminarier och opponent- samt respondentskap och är yrkesorienterade genom att de efterliknar den typ av kritiskt utforskande aktiviteter som förväntas ske inom yrkesutövningen inom kollegialt lärande samt lokal skolutveckling och utvärdering. För att illustrera detta presenteras två exempel på hur examensmålet behandlas och examineras, ett från UVK och ett från självständigt arbete i matematik.

Kurs och nivå	UVK III, 15 hp, G
Kursmål	Kunna redogöra för vetenskapsteoretiska huvudinriktningar och förklara några centrala vetenskapsteoretiska begrepp; kunna förklara vad som utmärker kvalitativa respektive kvantitativa forskningsmetoder, och vad skillnaderna är i vilken slags kunskap som kvalitativ och kvantitativ forskning ger; genom att ge exempel visa insikt om lärarens behov av både vetenskapligt och praxisbaserad kunskap; kunna beskriva hur forskning med såväl kvalitativ som kvantitativ metod kan genomföras.
Undervisningens utformning och innehåll	Undervisning genom främst föreläsningar, seminarier och workshops i form av praktiska och undersökande aktiviteter. Innehållsligt behandlas vetenskapsteori, kvantitativ och kvalitativ metod, forskningsetik, litteraturstudier, enkäter, kvalitativ observation och intervju, kvalitativ analys, diskurs- och textanalys. Arbetsformerna för seminarierna utformas av respektive seminariegrupp. Övningar i datainsamling genomförs, såsom observation, intervju och enkät. Det sker även övningar i olika typer av analyser med stöd av olika metodansatser samt övningar i problemformulering och undersökningsdesign.
Examination	Seminarier, individuellt paper och kritisk granskning av ett paper. En preliminär version av papret diskuteras vid ett avslutande seminarium där det sker en kamratbedömning med stöd av betygskriterierna. I papret beskriver studenten ett problem som kan vara utgångspunkt för en vetenskaplig studie, resonerar om problemets betydelse för pedagogisk verksamhet i skolan och lärares arbete samt använder problemet för att visa kunskap om vetenskaplig kunskap, praxiskunskap, vetenskapsteori och forskningsmetod.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : kunna ge flera exempel på vetenskaplig kunskap respektive praxiskunskap som läraren behöver i sitt yrkesutövande; föra en insiktsfull diskussion om hur vetenskaplig kunskap och praxiskunskap samverkar i lärarens yrkesutövande; göra en redogörelse för vetenskapsteoretiska huvudinriktningar och vad som utmärker och skiljer dem och i denna redogörelse använda flera vetenskapsteoretiska begrepp på ett korrekt sätt. Studenten ska även kunna redogöra för tre vetenskapliga metoder och motivera på vilket sätt de är lämpliga för det aktuella problemet, presentera den kunskap som metoderna kan ge samt hur forskning lämpligen bör genomföras.

Kurs och nivå	Matematik, självständigt arbete, 15 hp, A
Kursmål	Ha fördjupad kunskap om teorier, metoder och forskningsresultat relevanta för ett självständigt arbete inom ett av matematikdidaktikens delområden; ha förståelse för hur vetenskapliga undersökningar kan ha relevans för skolans praktik; välja, argumentera för och tillämpa relevant vetenskaplig metod utifrån vald problemställning och teoretisk ansats.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom grupphandledning och enskild handledning samt seminarier under vilka studenternas uppsatser och arbete diskuteras.
Examination	Uppsats samt fyra seminarier i vilka studenten i olika stadier av sitt arbete redogör för och

	diskuterar sina metodologiska och teoretiska val och utgångspunkter samt tar emot och ger konstruktiv feedback från och till studiekamrater. Det sista seminariet är en formell opponering där studenten försvarar sin uppsats och kritiskt granskar en annan uppsats.
Betygskriterier	<i>Godkänt:</i> förhålla sig till och kritiskt värdera relevant forskning utifrån ämnesområdet, kunna välja en teori som är relevant för syftesformuleringen samt redogöra och argumentera för teoriansknytning/val av perspektiv. Studenten ska även självständigt kunna välja metod, argumentera för och resonera kring valets relevans utifrån studiens syfte och teoriansknytning/perspektiv samt kunna diskutera och problematisera resultat och tillvägagångssätt och diskutera undersökningens relevans för yrkesutövningen.

Exemplen är orienterade mot att studenten ska visa sin kunskap genom att beskriva och omsätta sina kunskaper om vetenskapsteori, kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder samt om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet i handling, i konkreta sammanhang som har betydelse för yrkesutövningen.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning är utbildningen utformad så att utveckling av kunskap i vetenskapsteori, forskningsmetod samt relationen mellan vetenskaplig kunskap och beprövad erfarenhet behandlas kontinuerligt genom hela utbildningen, men med en mer explicit fokusering i kursmålen under utbildningens två sista läsår där måluppfyllelse säkerställs genom väl utformade och anpassade examinationer. Vi menar att det är en styrka att undervisningen och examinationerna efterliknar en vetenskapligt grundad och forskande praktik. Detta gör att form och innehåll förenas på ett fruktbart sätt och förstärker utbildningens yrkesrelevans genom att vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet behandlas som en integrerad helhet.

Examensmålet behandlas i början av utbildningen men synliggörs inte i kursmålen och examineras inte. Vetenskapsteori och forskningsmetod behöver bli explicit på kursmålnivå och i examinationer tidigare i utbildningen, i läsår 1 och 2. Detta skulle också synliggöra den progression som redan finns. Dessa åtgärder kommer att vidtas i det kontinuerliga mål- och progressionsarbetet.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet*

Läsår 1	UVK I, 30 hp, G; Svenska I, 15 hp, G; Engelska I, 15 hp, G
Läsår 2	Matematik I, 22,5 hp, G; Praktisk naturvetenskap, 30 hp, G
Läsår 3	UVK III, 15 hp, G; UVK II, 15 hp, G; Svenska II, 15 hp, A
Läsår 4	Matematik, självständigt arbete, 15 hp, G; Matematik, självständigt arbete, 15 hp, A; Samhällsorienterande ämnen, självständigt arbete, 15 hp, G; Engelska, självständigt arbete, 15 hp, G; Matematik II, 15 hp, A; Svenska, självständigt arbete, 15 hp, G; Svenska, självständigt arbete, 15 hp, A; UVK IV, 7,5 hp, A; Engelska, självständigt arbete, 15 hp, A

Tabellöversikten visar att examensmålet behandlas genom hela utbildningen med särskild betoning i ämneskurserna med självständiga arbeten, där den fördjupade förmågan att självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter och forskningsproducerade kunskaper både ges möjlighet att utvecklas, omsättas och prövas. I genomförandet av de självständiga arbetena förväntas studenterna bidra till kunskapsutvecklingen och genom den fördjupade förmågan som utvecklas även bidra till utveckling av yrkesverksamheten i sin framtida yrkesutövning. I VFU genomförs explorativa undersökningar som har med utvärdering, kritisk analys och utveckling av ämnesundervisning att göra. Även undersökningar som behandlar pedagogisk verksamhetsutveckling på en skola eller inom ett arbetslag genomförs. I matematik värderar och tillvaratar studenterna, redan under läsår 2, egna och andras erfarenheter inom yrkesområdet och utifrån detta identifierar de sitt behov av ytterligare kunskap för att utveckla sin matematikdidaktiska kompetens. I svenska använder studenterna vetenskapliga undersökningar med relevans för skolans praktik och formulerar självständigt en forskningsfråga med relevans för yrkespraktiken som sedan undersöks och utreds. Undervisningen i utbildningen är yrkesrelevant och varierad och består främst av handledning, workshops, loggboksförande, grupphandledning, seminarier och föreläsningar.

Progressionen avseende studenternas utvecklande av en fördjupad förmåga stöds av kursernas nivåindelning med avancerade kurser under läsår 3 och 4. Kursmålen som förekommer i utbildningen är innehållsligt sammansatta. I flera fall relaterar de till hela eller merparten av examensmålet, med betoning på att studenterna ska kunna överväga, utveckla och kritiskt granska. Det är få kursmål som skriver fram kravet på att kunna bidra till att utveckla yrkesverksamheten, även om detta hanteras i undervisningsaktiviteter och kursernas innehåll. Examinationerna är varierade till form och karaktär, har en förankring i kursmålen och betygskriterierna samt en relation till undervisningsaktiviteterna.

Examinationerna är utformade i relation till studenternas framtida yrkesutövning med betoning på utredande, systematiserande och analyserande färdigheter som kan användas för att förändra yrkesverksamheten och bidra till kunskapsutveckling. Exempel på examinationsformer är uppsats, utvärderingsrapporter, enskilda skriftliga uppgifter och VFU. De två exemplen nedan från UVK och matematik konkretiserar hur målet behandlas och examineras i utbildningen.

Kurs och nivå	UVK II, 15 hp, G
Kursmål	Inom ramen för skolans systematiska kvalitetsarbete planera och genomföra och sammanställa en mindre utvärderingsstudie av vetenskaplig karaktär.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom i huvudsak föreläsningar, seminarier, enskilda och gemensamma uppgifter/skrivuppgifter. Innehållsteman som behandlas är utvärdering i skolan, underlag till och utformning av utvärderingsrapporter, utvärderingsmodeller och regleringar, analys- och kvalitetsutveckling.
Examination	Utvärderingsrapport av vetenskaplig karaktär samt seminarier. Utvärderingsrapporten arbetas fram parvis. Studenten ska enskilt granska och kommentera en annan rapport.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : kunna beskriva ett identifierat utvärderingsobjekt (det som konkret undersöks), beskriva hur utvärderingen planerats och genomförts samt behandla väsentliga aspekter av utvärdering och utvecklingsarbete som en del av skolans systematiska kvalitetsarbete.

Kurs och nivå	Matematik, självständigt arbete, 15 hp, G
Kursmål	Samla in, granska och sammanställa vetenskapliga resultat för ett avgränsat uppsatsämne; reflektera över konsekvenser för undervisning i matematik utifrån resultatet av en genomförd systematisk litteraturstudie; identifiera behov av ytterligare kunskap.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom föreläsningar och handledning. Kursen inleds med en föreläsning om litteratursökning och referenshanteringssystem och innehåller därefter grupphandledning och enskild handledning samt seminarier då samtliga studenters arbeten diskuteras.
Examination	Uppsats samt opponent- och respondentskap. I uppsatsens diskussionsdel uppmanas studenten att särskilt lyfta eventuella konsekvenser för undervisning som uppsatsens resultat kan leda till.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : formulera en forskningsfråga som är möjlig att undersöka genom en litteraturstudie och som har relevans för lärarprofessionen. Studenten ska även kunna redogöra och argumentera för val av perspektiv/utgångspunkter samt diskutera litteraturstudiens resultat och tillvägagångssätt i relation till skolans praktik.

Exemplen visar krav på självständighet hos studenterna och betonar omsättning av kunskap i handling, i faktiska problem som ska lösas. I det första exemplet tar sig detta uttryck i form av en utvärdering som resulterar i en rapport. Här utvecklar och fördjupar studenterna sin förmåga genom att systematiskt tillvarata andras erfarenheter och göra en kritisk reflektion och analys som bidrar med kunskap om hur en skolverksamhet fungerar och kan utvecklas. I det andra exemplet, självständigt arbete, gör studenterna mot bakgrund av en systematisk insamling av vetenskapliga resultat en egen studie och identifierar behov av ytterligare kunskap som kan utveckla det område de studerar.

Värdering

Vår bedömning är att examensmålet behandlas i god omfattning genom hela utbildningen och att måluppfyllelse säkerställs genom examination främst under de två avslutande läsåren. Analysen visar att utbildningen är utformad så att det finns en tydlig relation mellan examensmålet och hur det kommer till uttryck i kursmålen samt hur kursmålen sedan omsätts i innehåll, undervisningsaktiviteter, examination och betygskriterier. Vi anser att progressionen genom utbildningen är väl avvägd. Kraven på studenternas förmåga ökar successivt i utbildningen så att den fördjupade förmågan att kritiskt och självständigt kunna tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter och relevanta

forskningsresultat som bidrar till ny kunskap och utveckling inom yrkesområdet nås. Vi anser att kursernas nivåindelning är relevant och att sättet kurserna genomförs på möjliggör och säkerställer god måluppfyllelse. Genomförandet av utbildningen är väl anpassad till den typ av kunskapsutvecklande och verksamhetsförändrande aktiviteter som förväntas ske i grundskolan, bland annat genom de självständiga arbetena, i vilka varje enskild lärare också förväntas bidra.

Vi har i analysen identifierat ett utvecklingsområde gällande den del av examensmålet som rör förmågan att utveckla yrkesverksamheten. Detta uttrycks inte explicit i någon kursmålsformulering även om det behandlas som innehåll och i genomförandet av utbildningen. Kursmål som tydliggör förmåga att utveckla yrkesverksamheten kommer att skrivas fram inom det kontinuerliga mål- och progressionsarbetet.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt*

Läsår 1	UVK I, 30 hp, G; Engelska I, 15 hp, G
Läsår 2	Matematik I, 22,5 hp, G; Engelska II, 7,5 hp, G; Praktisk naturvetenskap, 30 hp, G; Samhällsorienterande ämnen, 30 hp, G
Läsår 3	UVK III, 15 hp, G; Svenska II, 15 hp, A; UVK II, 15 hp, G; Engelska III, 7,5 hp, G
Läsår 4	Matematik II, 15 hp, A, Svenska III, 7,5 hp, A

Tabellöversikten visar att förmåga att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik behandlas varje läsår i undervisningsämnena samt kontinuerligt inom UVK under läsår 1 till 3. Kursmålen som formulerats med utgångspunkt i examensmålet är anpassade till ämnenas särart och behandlar på ett omfångsrikt sätt examensmålet. Under läsår 1 och 2 ligger betoningen i utbildningen på att studenterna grundlägger en tillämpbar insikt i, och kunskap om, didaktik, ämnesdidaktik och lärandeteorier. Under läsår 3 och 4 övergår detta i krav på tillämpning, och då främst inom ramen för VFU. Utbildningens progression avseende studenters utveckling av förmågan att tillämpa denna centrala didaktiska kompetens startar således under läsår 1 och 2 genom att studenterna utvecklar kunskap om didaktik/ämnesdidaktik, metodik och lärandeteorier, samt i undervisningsaktiviteter och examinationsmoment prövar och börjar utveckla sin kompetens. Inom UVK lär sig studenterna att skapa förutsättningar för delaktighet, meningsskapande och lärande. De lär sig olika innebörder av begreppet didaktik och hur olika synsätt på barns utveckling, lärande och kommunikation får betydelse för undervisningens innehåll och utformning. Detta tillämpar de sedan i VFU men också under workshopsliknande undervisningsaktiviteter i den

universitetsförlagda delen av utbildningen. Under läsår 3 och 4 tillämpar och utvecklar studenterna sin didaktiska kompetens ytterligare genom att ta aktivt ansvar för sammanhängande undervisningsaktiviteter i grundskolan, vilket harmonierar med vad studenterna förväntas kunna som yrkesverksamma.

Den universitets- liksom den verksamhetsförlagda delen av utbildningen ger studenterna möjligheter att genom ett interaktivt och tillämpningsorienterat sätt lära sig olika didaktiska och ämnesdidaktiska strategier och metoder. I UVK för studenterna resonemang om betydelsen av lärares didaktiska val och dess konsekvenser för undervisningens innehåll och utformning. I svenska utvecklar studenterna förmågan att motivera och vid behov ompröva de didaktiska val som görs i olika undervisningssituationer. De utvecklar även sin förmåga att främja och bedöma språk- och kunskapsutveckling hos flerspråkiga elever. I matematik utvecklar studenterna sin förmåga att urskilja och värdera interaktiva strategier för lärande i ämnet matematik. De lär sig även att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat med särskild betydelse för undervisning och lärande i matematik. Genom utbildningen utvecklar studenterna således sin förmåga att tillämpa, kritiskt analysera, utvärdera och på nytt tillämpa sådan didaktik, ämnesdidaktik och metodik som krävs i yrkesutövningen och de specifika skolämnena de ämnar undervisa och främja lärande i. Utbildningens undervisningsaktiviteter är interaktiva och tillämpningsorienterade i form av workshops, eget genomförande av undervisning, kritisk analys och utvärdering av undervisningen enskilt och tillsammans med andra, muntliga framföranden, gruppredovisningar, diskussioner, planeringsamtal och handledning.

I utbildningen används kursmålsrelaterade betygskriterier. Examinationerna har en förankring i kursmålen och mycket av examinationerna sker genom VFU samt med tillhörande universitetsförlagda moment i form av seminarier och skriftliga rapporter. Andra examinationsformer som säkerställer studenternas måluppfyllelse är individuella skriftliga uppgifter, seminarier, muntliga presentationer och salstentamen. Nedan presenteras två exempel, ett från svenska och ett från matematik.

Kurs och nivå	Svenska II, 15 hp, och Svenska III VFU 7,5 hp, A
Kursmål	Bidra till att utveckla elevernas läsning med hjälp av olika konkreta strategier; ta ställning till hur bedömning av läsförståelse kan integreras i det vardagliga arbetet med skönlitteratur; diskutera och värdera olika arbetssätts möjligheter att utveckla elevers läsande och skrivande; reflektera över flerspråkigheten som en förutsättning för lärande.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom seminarier, föreläsningar och lektioner. Innan VFU arbetar studenterna i seminarieform med läs- och skrivdidaktik med utgångspunkt i Lgr11. I kursen används ett flerspråkigt perspektiv på språk och språklärande. Inom läsdidaktiken tillämpar studenterna didaktiska strategier på autentiskt material och resonerar om hur undervisning i läsning kan konstrueras. Inom skrivdidaktiken analyserar och diskuterar studenterna autentiska skrivuppgifter, bedömningsverktyg och elevtexter. Studenterna tar del av forskning om textsamtal, läsförståelse och skrivförmåga, och de prövar att göra instruktioner för läs- och skrivuppgifter. I VFU planerar, genomför och utvärderar studenterna en tematiskt sammanhängande serie av lektioner.
Examination	Flera delexaminationer. Muntliga presentationer av ett tematiskt sammanhängande undervisningsförlopp inom läs- och skrivdidaktik. Individuella skriftliga examinationer som behandlar villkor och förutsättningar för lärande i flerspråkiga klassrum och betydelse av lärarens didaktiska val för att skapa förutsättningar för alla elevers lärande. Examination genom VFU i vilken studenten planerar och genomför undervisning. Undervisningen ska vara tematiskt sammanhängande och sträcka sig över minst fyra lektioner. Tillsammans med handledaren utvärderar, och reflekterar studenten över hur väl undervisningen fungerat, vad som brustit, vad som behöver förändras till nästa lektion, och hur studenten bättre kan säkerställa att eleverna får rätta förutsättningar för lärande. I anslutning till

	VFU:n examineras studenterna även genom att individuellt skriftligt, och i seminariediskussion, reflektera över det lärande som blivit möjligt utifrån den planerade undervisningen, betydelsen av lärarens didaktiska val, och sitt eget professionsblivande.
Betygskriterier	<i>Godkänt</i> : diskutera forskning inom flerspråkighet och vad ett flerspråkigt perspektiv innebär för alla elevers möjlighet till språklärande och språkutveckling (i såväl tal som skrift). Studenten ska även kunna presentera lektionsplaneringar som är utformade utifrån alla elevers förutsättningar för, och rätt till, lärande samt argumentera för varför en viss aktivitet leder till ett visst lärande och diskutera betydelsen av lärarens didaktiska val i relation till elevers olika förutsättningar för lärande. Studenten ska kunna planera och genomföra undervisning som anpassas efter elevers olika behov.

Kurs och nivå	Matematik I, 22,5 hp, varav VFU 7,5 hp, G
Kursmål	Planera, genomföra och utvärdera undervisning i matematik genom problemlösning.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom seminarier och föreläsningar. Innan studenterna har sin verksamhetsförlagda del av kursen har de själva varit aktiva i undervisning genom problemlösning med syfte att utveckla sina egna matematiska och matematikdidaktiska kunskaper och förmågor. Denna universitetsförlagda undervisning består således av problemlösningsseminarier som förbereder studenterna inför den verksamhetsförlagda utbildningsdelen av kursen. Dessa seminarier har haft ett upplägg enligt EPA/STAR (Enskilt, Par, Alla/Själv, Tillsammans, Alla, Reflektion) som studenterna även ska använda i problemlösningsektionerna i grundskolan.
Examination	Examination genom VFU, muntlig och skriftlig redovisning. Studenten ska under VFU kunna planera, genomföra och utvärdera en problemlösningsektion. Lektionen ska genomföras två gånger och student ska redovisa sitt upplägg och sina egna reflektioner dels muntligt i grupp och dels skriftligt individuellt.
Betygskriterier	För betyget <i>Godkänt</i> ska studenten muntligt kunna redovisa ett upplägg för en helklassdiskussion utifrån de elevlösningar som samlats in under problemlösningsektionerna i VFU. Därtill ska studenten kunna redovisa en enskild skriftlig text med reflekterande inslag där de valda elevlösningarna motiveras och beskrivs samt hur studenten skulle vilja revidera lektionen inför ett nytt tillfälle. Exempel på bedömningskriterier under VFU och som sedan används som betygsunderlag är att studenten med stöd från VFU-handledaren (G)/med självständighet (VG) visa förmågan att göra en genomtänkt planering för undervisning i matematik genom problemlösning.

Exemplen visar hur utformningen av undervisningen i den universitetsförlagda delen av utbildningen stödjer studenternas utveckling av sin förmåga att tillämpa olika didaktiska strategier under VFU:n. De verksamhetsförlagda och universitetsförlagda delarna av utbildningen integreras. Vad gäller matematiken så sker detta med fokus på ämnesdidaktiskt orienterad problemlösning, medan det inom svenska sker genom fokus på språklärande och språkutveckling inom flerspråkiga skolkontexter.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning skapar utbildningens utformning goda förutsättningar för studenterna att utveckla sin förmåga att tillämpa den didaktik, ämnesdidaktik och metodik som krävs för undervisning och lärande inom de ämnen som utbildningen avser och för yrkesutövningen i övrigt. Detta hävdar vi mot bakgrund av att examensmålet behandlas på ett kontinuerligt och progressionsmässigt adekvat sätt genom hela utbildningen med en tydlig relation mellan kursmål, undervisningsaktiviteter, examinationer och betygskriterier vilket skapar goda förutsättningar för måluppfyllelse. Utbildningens utformning säkerställer måluppfyllelse genom relevanta och tydliga former av examinationer väl anpassade efter examensmålet betoning på att kunna tillämpa didaktik, ämnesdidaktik och metodik. Inom de olika undervisningsämnen framgår det tydligt vad den didaktiska tillämpningen ska innebära i relation till undervisningsämnets särart, kunskapstradition och innehåll. Utbildningens utformning och genomförande

är yrkesrelevant och innehåller aktiviteter med tydligt fokus på tillämpning i olika utbildningssammanhang. Didaktik och ämnesdidaktik, inkluderande metodik, behandlas på ett ämnesmässigt avvägt och anpassat sätt med tydliga krav på hur rena ämneskunskaper bör omsättas i en undervisningspraktik. Detta tillsammans med goda kunskaper om lärandeteorier och kunskapsutveckling baddar för utvecklandet av en önskvärd didaktisk kompetens hos studenterna, väl avvägd i relation till vad som krävs i yrkesutövningen.

Det bör noteras att begreppet metodik inte uttryckligen skrivs fram i kursmålen. Dock finns metodikbegreppet implicit inkluderat i det som benämns som didaktik eller ämnesdidaktik (där metodiken får en särställning i relation till ämnets undervisningstradition). Metodikbegreppet bör skrivas fram i kursmålen så att denna del av examensmålet med säkerhet examineras. Berörda kursplaner kommer att uppdateras på denna punkt. Ett annat utvecklingsområde, som inte är unikt för detta examensmål, är att betygskriterierna behöver ses över avseende kriterieformuleringar som på ett tydligare sätt konkretiserar och skiljer på kursmål och betygskriterier, så att inte kriterierna blir nya mål. Dessutom bör förhållandet mellan antal kursmål och antal betygskriterier ses över i vissa kurser. Dessa åtgärder vidtas i samband med kursrevideringar och det kontinuerliga mål- och progressionsarbetet.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling*

Läsår 1	Svenska I, 15 hp, G; Engelska I, 15 hp, G; UVK I, 30 hp, G
Läsår 2	Matematik I, 22,5 hp, G; Engelska II, 7,5 hp, G; Praktisk naturvetenskap, 30 hp, G; Samhällsorienterande ämnen, 30 hp, G
Läsår 3	Engelska III, 7,5 hp, G; UVK II, 15 hp, G; Svenska II, 15 hp, A
Läsår 4	Matematik II, 15 hp, A; UVK IV, 7,5 hp, G; Svenska III, 7,5 hp, A

Tabellöversikten visar att utbildningens utformning gör att examensmålet behandlas i olika ämnen genom hela utbildningen. Genomgående i kurserna förekommer olika praktiska moment och undervisningsaktiviteter som utvecklar studenternas förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten. En särskild betoning läggs på att skapa förutsättningar som stimulerar varje elevs lärande och utveckling. Detta grundläggs redan under läsår 1 i UVK genom att studenterna utvecklar en kunskapsgrund för att förstå och behandla olika teoretiska perspektiv på lärande, möjligheten att skapa förutsättningar för delaktighet, meningsskapande och lärande samt hur olika synsätt på barns utveckling, lärande och kommunikation får betydelse för undervisningens innehåll och utformning. Under läsår 3 fördjupas och utvecklas detta

ytterligare inom *UVK II*, bland annat genom att grundlägga ett specialpedagogiskt förhållningssätt hos studenterna och inom ramen för VFU självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra och följa upp pedagogiska aktiviteter inom en verksamhet. Inom ämnesstudierna i svenska utvecklar studenterna förmågan att bidra till elevernas läsutveckling med hjälp av olika konkreta undervisningsstrategier. Med allt högre grad av självständighet utveckla studenterna förmågan att planera, leda och utvärdera undervisning och lärande (vilket illustreras mer utförligt i det andra exemplet nedan). I matematik utvecklar studenterna förmågan att tillämpa aktuella styrdokuments beskrivningar av förmågor och innehåll och på vetenskaplig grund planera lektioner och reflektera kring matematikundervisning.

De krav som ställs i utbildningen på att utveckla den pedagogiska förmågan att stimulera varje elevs lärande och utveckling ökar successivt genom utbildningen. Progressionen kan beskrivas som en utveckling från att initialt tillsammans med andra (och i viss mån självständigt) ta ansvar för planering, genomförande och utvärdering av undervisning, till att i senare delar av utbildningen mer självständigt även tillägna sig och uppvisa förmåga att utveckla och kritiskt granska sin egen och andras undervisning och pedagogiska verksamhet. Undervisningen är precis som inom de andra examensmålen varierad med en tydlig och avvägd relation till kursmålen och grundskolans pedagogiska verksamhet. Merparten av undervisningen som möter detta examensmål är förlagd till den verksamhetsförlagda delen av utbildningen, bland annat i form av planerings- och utvärderingssamtal samt undersökande och prövande undervisningsaktiviteter. Även universitetsförlagd undervisning i form av seminarier, gruppdiskussioner, grupplanering och utvärdering, föreläsningar, planeringssamtal, tvärgruppsdiskussioner och redovisningar skapar förutsättningar för att uppnå examensmålet.

Betygskriterierna används i samtliga kurser och förankras i kursmålen. Examinationerna sker i huvudsak genom eller i anslutning till den verksamhetsförlagda delen av utbildningen kombinerat med seminarier, redovisningsuppgifter, tillämpning av kurslitteratur samt individuella skriftliga utvärderingar och reflektioner. Examinationerna är styrda mot att genomföra och tillämpa kursinnehållet i konkreta undervisningspraktiker och pedagogisk verksamhet i grundskolan, för att sedan reflekteras och utvecklas ytterligare. Utöver denna typ av examination författar studenterna även individuella och gruppgemensamma rapporter och genomför muntliga presentationer. Sammantaget säkerställer sammansättningen av examinationer och dess integrerade karaktär att examensmålet uppfylls. För att konkretisera ovanstående redovisas nedan två exempel, ett från matematik och ett från svenska.

Kurs och nivå	Matematik II, 15 hp, A
Kursmål	Använda begreppsliga ramverk för att analysera och bedöma aspekter av elevers lärande och kvalitet i matematikundervisning; förhålla sig kritiskt till olika undervisningsmodeller i matematik; ta stöd i matematikdidaktiska teorier i att planera och motivera utformningen av undervisning i matematik; förhålla sig kritiskt till olika undervisningsmodeller i matematik.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom föreläsningar och seminarier av workshopliknande karaktär. Det sker arbete i förseminariegrupper, där gruppen gemensamt utifrån litteratur eller erfarenhet ska konstruera ett matematiskt spel som stöd för lärande i matematik.
Examination	Muntlig gruppgemensam presentation där studenten ska presentera en lärandeaktivitet i form av ett matematiskt spel som stöd för lärande i matematik.
Betygskriterier	<i>Godkänt:</i> använda styrdokument och, på ett i huvudsak korrekt sätt, matematikdidaktiska teorier för att utforma (designa) elevaktiva lärandeaktiviteter i matematik. Studenten ska även kunna urskilja och avgränsa ett lärandeobjekt relevant för aktuell årskurs och översiktligt visa hur teorier, begrepp och undervisningsmetoder som behandlats inom kursen kan

	omsättas i praktiska undervisningsaktiviteter. Dessutom ska studenten kunna resonera om elev- och undervisningsexempel utifrån pedagogiska och/eller matematikdidaktiska teorier och forskningsbaserade undervisningsmetoder.
--	---

Kurs och nivå	Svenska III, 7,5 hp, A
Kursmål	Med allt högre grad av självständighet planera, leda och utvärdera undervisning och lärande.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom seminarier och lektioner. Innan VFU arbetar studenterna, i seminarieform och i mindre grupper, med läs- och skrivdidaktik med utgångspunkt i kursplanen i svenska för 4-6, Lgr11. I den verksamhetsförlagda delen planerar, genomför och utvärderar studenterna en tematiskt sammanhängande serie av lektioner.
Examination	Examination genom VFU. Under VFU görs bedömning (av handledaren) när det gäller hur väl studenten planerar och genomför undervisning. Undervisningen ska vara tematiskt sammanhängande och sträcka sig över minst fyra lektioner. Tillsammans med handledaren utvärderar och reflekterar studenten över hur väl undervisningen fungerat, vad som brustit, vad som behöver förändras till nästa lektion, och hur studenten bättre kan säkerställa att eleverna får rätt förutsättningar för det lärande som är målet.
Betygskriterier	<i>Godkänt:</i> med självständighet kunna planera, genomföra och utvärdera undervisningsaktiviteter som leder till ett önskvärt lärande hos eleverna.

Exemplen fokuserar både undervisning och den pedagogiska verksamheten. De betonar att studenternas förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten ska stimulera varje elevs lärande och utveckling.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning konstaterar vi att examensmålet behandlas och examineras i olika ämnen genom hela utbildningen. Utbildningens genomförande är tydligt yrkesanpassad och professionsrelevant då utbildningen genomgående är förankrad i grundskolans pedagogiska praktik, från läsår 1 och framåt. Vi anser att detta skapar goda förutsättningar för studenterna att successivt, under utbildningens gång, utveckla ett relevant pedagogiskt yrkeskunnande i vilket studenterna gradvis avkrävs att självständigt men också tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla både undervisningen och den övriga pedagogiska verksamheten. Vi ser dessutom en tydlig relation mellan kursmålen och examinationerna och sammantaget med utbildningens genomförande menar vi att detta säkerställer studenternas måluppfyllelse. Den varierade och professionsrelevanta undervisningen i utbildningen med en tydlig koppling till examinationerna stärker och säkrar studenternas utvecklande av den pedagogiska förmågan att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten.

De utvecklingsområden som vi har ringat in inkluderar kursmålsformuleringar som är snarlika examensmålet, samt behovet av en konsekvent praxis i hanteringen av differentierade betygskriterier. Betygskriterierna som används är inte alltid differentierade i relation till en flergradig betygsskala. Kvantitativt sett är det dessutom många betygskriterier relativt antalet kursmål. Det finns ett antal kursmål som i sin framskrivning är tämligen omfattande och komplexa, nästan avskrivningar av hela examensmålet. Detta bedömer vi som ett problem sett ur ett bedömnings- och rättssäkerhetsperspektiv. Risken är att kursmålen kan bli svåra att examinera. Med fördel bör kursmålen tydligare delas upp och preciseras för att öka utvärderingsbarheten vilket också skulle stärka och tydliggöra den redan goda progressionen i utbildningen. De kursmål detta gäller ska ses över.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

- visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhälleliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen, samt en hållbar utveckling*

Läsår 1	UVK I, 30 hp, G
Läsår 2	Engelska II, 7,5 hp, G; Matematik I, 22,5 hp, G; Samhällsorienterande ämnen, 30 hp, G; Praktisk naturvetenskap, 30 hp, G
Läsår 3	UVK III, 15 hp, G; UVK II, 15 hp, G; Svenska II, 15 hp, A
Läsår 4	Svenska, självständigt arbete, 15 hp, G; Matematik, självständigt arbete, 15 hp, G; Matematik, självständigt arbete, 15 hp, A; Engelska, självständigt arbete, 15 hp, G

Tabellöversikten visar att examensmålet behandlas och examineras i olika kurser genom hela utbildningen. Förmåga att i den pedagogiska verksamheten göra bedömningar utifrån samhälleliga och etiska aspekter med särskild betoning på mänskliga rättigheter, barnets rättigheter och hållbar utveckling skrivs explicit fram på kursmålnivå inom främst UVK. Redan under läsår 1 behandlas och examineras alltså merparten av examensmålet. Övriga ämnen hanterar delar av examensmålet med betoning på vetenskapliga och etiska aspekter och då främst inom de självständiga arbetena, dock inte med betoning på det som särskilt ska beaktas i examensmålet. I svenska utvecklar studenterna förmågan genom att ta ställning till på vilka olika sätt skönlitteratur kan underlätta kulturmöten, personlig utveckling och en vidgning av elevernas referensramar. Läsningsens fundamentala betydelse för en fortsatt utveckling av ett mångkulturellt och demokratiskt samhälle betonas och i de självständiga arbetena utvecklar studenterna sin förmåga att anlägga ett vetenskapligt synsätt på skolans praktik och föra genomtänkta resonemang om grundläggande vetenskapliga frågor med relevans för skolan. I matematik utvecklar studenterna förmågan genom att ta ställning till hur vetenskapliga undersökningar har relevans för skolans praktik, ta hänsyn till etiska aspekter i vetenskapliga studier och genom att utveckla ett vetenskapligt kritiskt förhållningssätt till matematikundervisning. Undervisningen i utbildningen varierar i form och karaktär med en utformning anpassad till studenternas professionsblivande, genom grupparbeten, policy- och dilemmanalyser, workshops, utredande analys- och skrivuppgifter, undervisningsaktiviteter, genomförande och deltagande i pedagogiska verksamheter under VFU.

Utbildningens progression startar med att studenterna under läsår 1 gör bedömningar och handlingsorienterade överväganden kring främst etiska och samhälleliga aspekter, med tydligt fokus på värdegrundsfrågor, yrkesetik, skolans samhällsuppdrag, demokrati, mänskliga rättigheter, konventionen om barnets rättigheter och hållbar utveckling. Under läsår 3 och 4 sker en ökad betoning på den

vetenskapliga aspekten och då främst uttryckt i termer av teori, kunskapsproduktion, vetenskaplig grund och vetenskapens roll för skolan. Kursmålen i de kurser som inte involverar självständiga arbeten har i hög utsträckning en explicit betoning på förmåga att göra bedömningar utifrån etiska och samhällliga aspekter. Förmåga att göra bedömningar utifrån vetenskapliga aspekter tränas och examineras inom de självständiga arbetena i ämnena. Examinationerna är utformade i relation till kursmålen och uppvisar variation i form och karaktär. De vanligaste formerna är individuell skriftlig uppgift, seminarier, VFU, hemtentamen, rapport och uppsats. För att konkretisera ovanstående redovisas två exempel, ett från UVK och ett från matematik.

Kurs och nivå	UVK I, delkurs VFU 7,5 hp samt delkurs Utbildningens historia, organisation och värden 7,5 hp, G
Kursmål	Visa kunskaper om barns/elevs relationsskapande samt dess betydelse för lärande och utveckling; kunna överväga hur barns/elevs olika livsvillkor får konsekvenser för barns/elevs sociala relationer och grundlärares arbete; visa grundläggande kunskaper om skolans uppdrag att ta hänsyn till barns rättigheter; förstå skolans uppdrag att hos barn/elever förankra skolans värdegrund; problematisera frågor om barns rättigheter utifrån elev-, lärar- och föräldraperspektiv; beakta vad barns rättigheter innebär för utbildning; förhålla sig till skolans värdegrundsuppdrag med fokus på jämställdhet och hållbar utveckling
Undervisningens innehåll och utformning	I delkursen VFU består undervisningen av att i den verksamhetsförlagda utbildningen genomföra undersökande och observerande aktiviteter i grundskolan, deltagande i och genomförande av undervisningsaktiviteter i syfte att främja barns/elevs sociala relationer och lärande samt av handledande och kollegiala samtal med VFU-handledaren. I den andra delkursen består undervisningen av föreläsningar och seminarier där arbetsformerna för seminarierna och förberedande uppgifter inför seminarierna utformas tillsammans mellan lärare och studenter i respektive seminariegrupp. Undervisningen bygger i hög grad på de studerandes självständiga studier, frågor, reflektioner och diskussioner av litteratur och föreläsningar tillsammans med seminarieledaren. Innehållsligt behandlas skolans värdegrund, utbildning för hållbar utveckling, mänskliga rättigheter, barnets rättigheter, delaktighet och jämställdhet i skolan.
Examination	Delkursen VFU examineras med utgångspunkt i bedömningsunderlaget från 22 dagar VFU på heltid i grundskolan samt genom universitetsförlagda seminarier och en individuell skriftlig uppgift i form av ett paper. Den andra delkursen examineras genom seminarier och en individuell skriftlig uppgift där studenten ska resonera och diskutera om skolans värdegrundsuppdrag i förhållande till utbildning för hållbar utveckling samt om aktuella lagar, etiska dilemman och barnrättsfrågor.
Betygskriterier	<i>Godkänt:</i> kunna uppmärksamma barns/elevs relationsskapande samt reflektera över dess betydelse för lärande och utveckling, visa förståelse för barns/elevs olika livsvillkor genom att uppmärksamma och lyssna på barn/elever samt reflektera över olika livsvillkor och dess konsekvenser för barn/elevs sociala relationer och grundlärares arbete. Studenten ska även kunna beskriva och reflektera över skolans uppdrag att hos elever förankra skolans värdegrund och utbildning för hållbar utveckling samt beskriva och reflektera över barns rättigheter utifrån elev-, lärar- och föräldraperspektiv.

Kurs och nivå	Matematik I, 22,5 hp, varav VFU 7,5 hp, G
Kursmål	Visa förmåga till ett professionellt förhållningssätt gentemot elever, deras vårdnadshavare och skolans personal.
Undervisningens innehåll och utformning	Undervisning genom föreläsningar samt praktiska uppgifter under VFU. I en föreläsning, som hålls inför den verksamhetsförlagda utbildningen fokuseras och problematiseras värdegrund och förhållningssätt, dels utifrån Skolverkets publikationer, dels utifrån barnkonventionen.
Examination	Examination genom VFU där särskild vikt läggs vid förhållningssätt och bemötande gentemot elever, skolpersonal och vårdnadshavare.

Betygskriterier	Bedömningskriterier för en tillfredsställande nivå i VFU (det som står på bedömningsblanketten som sedan används som underlag för betygssättning av examinator) gör gällande att studenten ska kunna möta elever, deras vårdnadshavare och skolans personal i enlighet med skolans värdegrund samt använda ett förhållningssätt som präglas av öppenhet, samspel och dialog.
------------------------	--

Exemplet från UVK omfattar i princip hela examensmålet, med en särskild betoning på barnets rättigheter och hållbar utveckling, och exemplet från matematik betonar betydelsen av att utveckla ett professionellt förhållningssätt med utgångspunkt i läroplaner och konventionen om barnets rättigheter.

Värdering

Det är enligt vår bedömning en styrka att examensmålet behandlas och examineras genom hela utbildningen. Under läsåret 1 behandlas examensmålet i sin helhet inom UVK, och resterande ämnen behandlar explicit och implicit delar av målet. Målet behandlas då främst genom VFU och de självständiga arbetena. I utbildningens genomförande är kursmålen, undervisningen och examinationerna tydligt relaterade till varandra vilket möjliggör en god måloppfyllelse. Vi anser att variationen i undervisningen och dess tydliga professionsrelevans skapar goda förutsättningar för studenterna att genom utbildningen uppnå examensmålet och utveckla den förmåga att göra etiska bedömningar som eftersträvas. Examinationerna säkerställer genom sin tydligt professionsrelevanta förankring i kursmålen att studenterna också uppnår examensmålet.

Vi har noterat ett antal utvecklingsområden som rör vetenskapliga aspekter, behandlingen av hållbar utveckling och progression. Kursmål som tydliggör förmågan att göra bedömningar utifrån vetenskapliga aspekter är inte alltid explicit framskrivna, men detta finns med i undervisningsinnehållet och undervisningsaktiviteterna. Det bör således bli tydligare genom hela utbildningen, från läsåret 1 och framåt, att denna del av examensmålet faktiskt behandlas. Detta bör ske genom en explicit framskrivning i kursmålen där det också bör framgå vilken kravnivå som gäller så att studenterna ges en rimligare möjlighet att successivt uppnå denna del av examensmålet. Ett antal kursmål relaterar till och behandlar delar av examensmålet men på ett vagt sätt och med oklar kravbild. Med fördel kan dessa mål preciseras och tydliggöras så att de explicit behandlar examensmålet samt tydligt visar vilka förmågor studenterna ska tillägna sig för att uppnå målen.

Hållbar utveckling behandlas och examineras i UVK under läsåret 1, men hållbar utveckling hanteras sedan enbart sporadiskt i utbildningen och då mer uppdelat i dess olika dimensioner var för sig (socialt, ekologiskt, ekonomiskt). Vi anser att hållbar utveckling behöver skrivas fram tydligare i de kurser som hanterar detta och därmed behandlas tydligare i utbildningens olika ämneskurser. På universitet finns det en aktiv, gedigen och internationellt erkänd utbildningsforskning om hållbar utveckling som vi borde bli bättre på att ta tillvara i utbildningen.

I analysen konstaterade vi även att merparten av examensmålet examineras redan under läsåret 1. Detta bör ses över så att kravnivån blir mer rimlig relativt detta komplexa mål. Utbildningens utformning ska justeras så att examenmålet behandlas successivt, så att förmågan att göra dessa bedömningar i det pedagogiska arbetet byggs upp på ett rimligt sätt.

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör också för hur det säkerställs att studenterna uppnår examensordningens mål när det gäller jämställdhet.

visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten

Jämställdhet i utbildningens innehåll

Examensordningens mål om jämställdhet ingår som del av ett (eller flera) kursmål inom kurserna *UVK I*, *UVK II*, *Matematik I* och *Samhällsorienterade ämnen*.

Inom UVK I, i delkursen *Utbildningens historia, organisation och värden*, 7,5 hp, förankras målet att studenterna ska "kunna förhålla sig till skolans värdegrundsuppdrag med fokus på jämställdhet, hållbar utveckling och inflytande" (kursplan ht 2017) i flera seminarier. Här diskuteras bland annat kön som diskrimineringsgrund och jämställdhet som en del av mänskliga rättigheter, både generellt och med utgångspunkt i specifika fallbeskrivningar. Kursmålet examineras i en skriftlig uppgift, där studenterna för betyget godkänd bland annat ska kunna "redogöra för skolans uppdrag att främja likabehandling, motverka diskriminering och annan kränkande behandling".

Inom kursen UVK II, i delkursen *Specialpedagogik* 7,5 hp, finns ett kursmål som anger att studenten ska kunna "beakta frågor om likabehandling, etik, jämställdhet och inkludering i den pedagogiska praktiken (kursplan ht 2017). Ett av kursens seminarier behandlar frågor om normalitet och avvikelse och frågorna diskuteras i relation till jämställdhet i pedagogisk praktik. Kursen examineras genom en enskild skriftlig uppgift där studenten formulerar en fråga med koppling till något av kursens teman att fördjupa sig i och diskutera i relation till kurslitteraturen, och där jämställdhet kan komma att ingå som ett perspektiv. Samma kursmål ingår också i delkursen *Verksamhetsförlagd utbildning 3*, 7,5 hp. Målet examineras genom genomförd verksamhetsförlagd utbildning (som dokumenteras i ett VFU-underlag) där studenten för betyget godkänt ska visa förmågan att beakta bland annat etik och jämställdhet i den pedagogiska praktiken.

Inom kursen *Matematik I* framträder examensmålet om jämställdhet mer implicit och konkretiseras i bedömningskriterierna för den verksamhetsförlagda utbildningen, genom formuleringen "Efter avslutad VFU ska den studerande visa förmågan att möta elever, deras vårdnadshavare och skolans personal i enlighet med skolans värdegrund" (Kursplan vt 2018). Målet examineras genom genomförd verksamhetsförlagd utbildning (som dokumenteras i ett VFU-underlag).

Inom kursen *Samhällsorienterade ämnen*, i delkursen *SO-didaktik*, ingår kön och jämställdhet som del i följande kursmål: visa grundläggande kunskaper om styre och rättigheter i ett demokratiskt samhälle,

människors skilda livsvillkor och samspelet mellan människa och fysisk omgivning” samt ”visa förmåga att reflektera över makt- och resursfrågor i samhället, samt på ett grundläggande sätt kunna använda samhällsbegrepp och perspektiv i en samhällsanalys (kursplan ht 18). Kursmålen konkretiseras bland annat genom en föreläsning där begreppet jämställdhet behandlas med utgångspunkt i boken ”Att utveckla elevers tänkande”. Jämställdhetsbegreppet diskuteras i relation till begreppen genus, köns, genuspedagogik och normkritik. Utöver detta behandlas också den svenska jämställdhetspolitikens mål, jämställdhetsintegrering och hur teoretiska förståelser av kön skiljer sig från vardagsförståelser av begreppet och hur de förhåller sig till skollagens och läroplanens förståelse av kön. Målet examineras genom en gruppuppgift i form av en läromedelsanalys utifrån ett köns- genus och normkritiskt perspektiv.

Frågor om jämställdhet behandlas även i de övriga kurser som ingår i utbildningen, dock utan att finnas framskrivet i kursmål, examinationsuppgifter eller betygskriterier. I kursen *Svenska II* ingår jämställdhet som ett central perspektiv i samband med flera moment. Under delkursen *Barn- och ungdomslitteratur* uppmärksammas återkommande genusfrågor i relation till den litteratur som läses och diskuteras. Inom delkursen *Läs- och skrivdidaktik* diskuteras bland annat attityder till läsande och skrivande, och framgång i att utvecklas som läsare och skribent. Det här är två områden som i kurslitteraturen ofta pekas ut och problematiseras som områden med tydliga skillnader mellan könen, och som följs upp genom samtal under seminarier där detta behandlas.

Alla delkurser inom kursen *Praktisk naturvetenskap och teknik* genomsyras av en diskussion om jämställdhet. Ett litteraturseminarium på kursen handlar om stadens historia och utveckling och hur det påverkar kvinnor och män, pojkar och flickor. Bland annat diskuteras frågan om vilka som premieras (män, kvinnor, flickor, pojkar) då exempelvis parker och vägar byggs. På samma tema får studenterna i egna projekt redovisa hur den ort de kommer ifrån är uppbyggd utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Jämställdhet i utbildningens genomförande

I utbildningens genomförande finns en strävan att inkludera jämställdhetsperspektiv i val av kurslitteratur och gruppindelningar utifrån könstillhörighet. Att ge manliga och kvinnliga författare samma utrymme är en viktig utgångspunkt även om valet av obligatorisk litteratur i första hand utgår från innehållet och hur detta är relaterat till kursens mål.

Könsfördelningen mellan manliga och kvinnliga författare är relativt jämn i de flesta kurser som ingår i utbildningen. Några nedslag visar att kursen Engelska II, liksom kursen Matematik I har en jämn fördelning mellan kvinnliga och manliga författare (50/50). I senaste kursplanen för UVK I är fördelningen 17 kvinnor och 23 män bland författarna. För kurserna Svenska I och Svenska II har utgångspunkten varit att i lika hög grad använda kvinnliga och manliga författare, vilket dock i verkligheten resulterat i ett övervägande antal kvinnliga författare. Detta har sin grund i att litteraturen i området domineras av kvinnliga författare.

Att konstruera jämställda seminarie- och studiegrupper med avseende på kön är utmaning i en utbildning som domineras av kvinnliga studenter. Detta hanteras på något olika sätt inom ramen för olika kurser men utifrån den gemensamma strävan att så långt det är möjligt blanda individer av olika kön i grupperna. I vissa fall, och i de fall där det är möjligt, görs försök att se till att det finns minst en manlig student i varje seminarie- eller studiegrupp. Principen är dock inte helt oproblematisk, då det även kan finnas argument för att hålla samman individer som utgör en tydlig minoritet. En annan princip som använts har därför varit att försöka placera t.ex. två manliga studenter och fyra kvinnliga studenter i en grupp. I vissa fall har studenterna fått möjlighet att dela in sig själva i grupper. Erfarenheter från detta är att det inte sällan resulterar i att de få manliga studenterna bildar en egen grupp. Av sådana gruppindelningar följer ibland diskussioner med studenterna om hur det kommer sig att gruppindelningen blir

som den blir, vilket ökar medvetenheten om kön och jämställdhet hos studenterna. Det är också en viktig fråga att reflektera över, för studenterna, inför gruppindelningar i deras framtida yrkesutövning.

Jämställdhet i personal- och studentgruppen

Vad gäller lärarsammansättningen i utbildningen för inriktningen 4-6 råder en mindre obalans mellan andelen kvinnor och män. Av totalt 67 lärare (visstidsanställda inkluderade) är 58 % män och 42 % kvinnor. En mer ojämn fördelning mellan kvinnor och män råder däremot vad gäller undervisande lärare med högre vetenskaplig kompetens. I utbildningens professorsgrupp är 6 av 7 män. En något mindre obalans mellan kvinnor och män råder i docentgruppen där 3 av 5 docenter är män. En relativt jämn fördelning råder dock inom både doktors- och adjunktgruppen. Antalet studenter av det kvinnliga könet är dominerande i utbildningen. Höstterminen 2017 antogs (i urval 2) 36 kvinnor och 17 män till utbildningen.

Handlingsplan för jämställdhetsintegrering i utbildningen

I likhet med övriga lärosäten fick Örebro universitet 2016 i uppdrag att jämställdhetsintegrera sin verksamhet fram till år 2019. Universitetsledningen utarbetade därför en handlingsplan som fastställdes av rektor i december 2017. I planen identifieras ett antal utvecklingsområden som Örebro universitet bedöms behöva arbeta särskilt med och för varje område specificeras också ett antal åtgärder. I planen identifieras behovet av att med utgångspunkt i en översyn av utbildningsplaner, kursplaner och lärandemål på samtliga utbildningar, och utifrån en universitetsgemensam begreppsdefinition av vad ett jämställdhetsperspektiv i utbildning innebär, införa förtydligande skrivningar i styrdokument för utbildning. I planen uppmärksammas också den obalans som råder vad gäller könsfördelningen inom studentgrupper på vissa utbildningar och att det råder en ojämn könsfördelning som när det gäller andelen kvinnliga och manliga professorer vid Örebro universitet – majoriteten av professorerna är män. Som åtgärder planeras att ta fram en särskild handlingsplan för ett universitetsövergripande arbete med breddad rekrytering till utbildningar med homogena studentgrupper och att kriterier som inte förfördelar något kön införs vid intern fördelning av forskningsmedel.

Som en del i den övergripande handlingsplanens utarbetade åtgärdsaktiviteter har LUN i samarbete med genusforskare arbetat fram en utbildning för alla lärarutbildare på området genus och jämställdhet. Den 25 april 2018 togs ett beslut om att utbildningen ska genomföras i form av serie föreläsningar och efterföljande workshops. Syftet är att ge undervisande lärare goda förutsättningar att implementera ett jämställdhetsperspektiv i den utbildning de bedriver vilket i förlängningen ska leda till att det övergripande målet om en jämställdhetsintegrerad utbildning uppnås.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning behandlas jämställdhetsfrågor på ett eller annat sätt i alla kurser som ingår i utbildningen, vilket vi menar ger studenterna goda förutsättningar att uppnå examensordningens mål om jämställdhet. I flera kurser ingår också examensmålet som en del i de kursmål som examineras. Några utvecklingsområden har dock identifierats. För att examensmålet med säkerhet ska examineras behöver formuleringar kring jämställdhet skrivas fram tydligare i kursmål, examinationsuppgifter och betygskriterier. Detta utvecklingsområde har också uppmärksammats på universitetsnivå i handlingsplanen för universitets jämställdhetsintegrering. En annan kritisk synpunkt som kan framföras är att de kursmål som relaterar till examensmålet i flertalet kurser är formulerade som att studenterna ska "beakta", "förhålla sig till" och "reflektera över" vilket implicerar att studenterna redan har kunskap om jämställdhet. Det förefaller endast vara i kursen Samhällsorienterade ämnen som studenterna får kunskap om jämställdhet. De två nämnda utvecklingsområdena har också uppmärksammats i den senaste

utredningen av mål- och progression i lärarutbildningarna och ingår därmed redan som en del i det kontinuerliga arbetet med att stärka delar av programmet såväl inom ämnen som mellan ämnen.

I utbildningen som helhet finns det ett tydligt jämställdhetsperspektiv i utbildningens genomförande. Detta visar sig bland annat genom att det vid val och principer för kurslitteratur och gruppindelningar finns en diskussion om hur snedfördelningar uppstår och kan motverkas med avseende på kön.

Eftersom det råder en mindre obalans i lärarsammansättningen mellan andelen kvinnor och män i utbildningen ser vi det som viktigt att i framtida lärarekryteringar ge kvinnliga sökanden företräde. Det finns också ett särskilt behov att beakta jämställdhetsperspektivet i eventuella framtida rekryteringar av professorer. Den ojämna könsfördelningen inom lärargrupper med högre vetenskaplig kompetens (professorer och docenter) har också uppmärksammats i den handlingsplan för jämställdhetsintegrering som fastställts vid Örebro universitet. Inom ramen för det universitetsövergripande arbetet med att komma tillrätta med obalanserna i framför allt professorsgruppen finns också mål och konkreta åtgärdsaktiviteter, vilket vi ser som positivt. Detsamma gäller för den obalans som råder vad gäller könsfördelningen inom studentgruppen, vilket också beaktats i den handlingsplan som tagits fram på universitetsnivå.

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

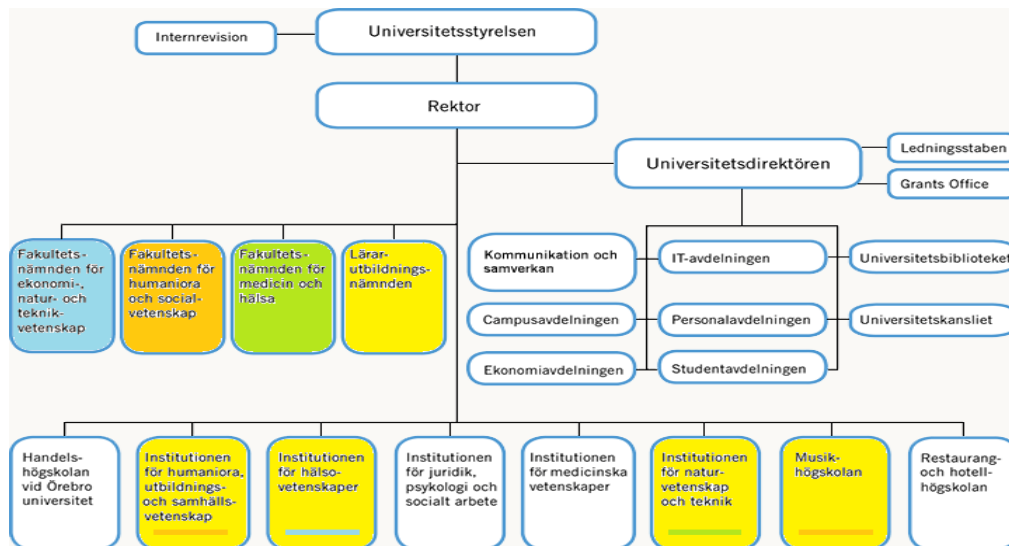
Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Organisation för kvalitetssäkring

Läraryrkningsnämnden (LUN) fungerar, vid sidan av fakultetsnämnderna, som universitetets övergripande organ för frågor som rör lärarutbildning och utbildningsvetenskaplig forskning. LUN får sitt uppdrag av rektor som också utser ledamöter. Studentrepresentanter utses av studentkåren. LUN ansvarar för att forskning och utbildning inom läraryrkningsområdet håller högsta kvalitet och för att skapa förutsättningar för detta. LUN ansvarar även för kvalitetsuppföljning av lärarutbildningen. I figuren nedan illustreras vilka institutioner som ingår i lärarutbildningen (gulmarkerade) samt vilka fakulteter som institutionerna tillhör (färgmarkering).

Det fortlöpande kvalitetsarbetet i grundlära­r­pro­gram­met är orga­ni­serat enligt följande: För pro­gram­met finns en *pro­gram­ans­varig* som leder utvecklings- och kvalitetsarbetet. Programansvarig utses av LUN och ansvarar för återkoppling till LUN. Uppdraget motsvarar 50 % av en heltidstjänst. Programansvarig för grundlära­r­pro­gram­met har månatliga möten med programansvariga för de andra lära­r­pro­gram­men samt projektledaren för framtidens lära­r­ut­bil­dning. Programansvarig har till sitt stöd en *pro­gram­grupp* med 60 % resurs. I nuläget är programansvarig från ämnet pedagogik och i programgruppen finns två personer från ämnena svenska och matematik. Program­grupp och programansvarig träffas en gång per månad, men också kontinuerligt i det dagliga arbetet med utvecklings- och kvalitetsarbete. I syfte att inkludera representanter från hela utbildningen samt stärka samverkan med skolverksamheten och studenter finns ett *pro­gram­råd*. I programrådet deltar programansvarig, program­grupp samt minst en representant från varje ämne i grundlära­r­ut­bil­dningen (pedagogik, svenska, matematik, engelska, samhällskunskap, praktisk naturvetenskap och teknik). I programrådet finns även studievägledare, VFU-samordnare, studeranderepresentanter samt representanter från skolverksamheten.

Programansvarig kallar till programråd två till tre gånger per termin. Här bedrivs kontinuerligt kvalitetsarbete utifrån exempelvis den årliga programrapporten (se nedan) samt mål- och progressionsarbetet. Vid programråd planeras innehållet i de *pro­gram­möten* som hålls en gång per termin då samtliga personer med kursansvar inom grundlära­r­ut­bil­dningen deltar. Här förankras och diskuteras programövergripande utvecklingsarbete, bl.a. med utgångspunkt i uppdaterat mål- och progressionsdokument (se nedan). Syftet är att kontinuerligt säkerställa att kursernas respektive lärandemål bidrar till att utbildningen som helhet möjliggör för studenterna att nå samtliga examensmål på ett tillfredsställande sätt. Vidare är syftet att tydliggöra och diskutera progression inom respektive examensmål, samt att förankra och diskutera resultatet av programrapporterna.

Kvalitetssäkringsarbete

I syfte att systematisera de rutiner och strukturer för uppföljning och utvärdering, som till stor del redan finns och används i lära­r­ut­bil­dningarna vid Örebro universitet, har ett system för uppföljning och utvärdering av lära­r­ut­bil­dning nyligen inrättats. Systemet anger hur lära­r­ut­bil­dningen ska följas upp, utvärderas samt rapportera ett antal aspekter i utbildningen varje eller vartannat år.

Det årliga uppföljnings- och utvärderingsarbetet fokuserar studenternas och de pedagogiska verksamheternas/avnämarnas synpunkter på utbildningens innehåll, utformning och genomförande samt på utbildningens arbetslivsrelevans. Det innebär en granskning av hur studentinflytandet fungerar i

utbildningen, såväl formellt som informellt, samt hur studenters synpunkter används i kursrevideringar och annat förändringsarbete. Ett centralt underlag är programutvärdering med alla studenter som avslutar sin utbildning, samt terminsvisa studentdialoger med alla årskullar. Vårterminernas studentdialoger med avgångsstudenter används för att få fördjupad information. Höstterminens studentdialoger förankrar resultat från föregående programutvärdering och fångar upp studenternas upplevelser/åsikter under programmets gång för att kunna vidta adekvata åtgärder.

Inhämtande av synpunkter från skolverksamheten har fram till nu skett främst genom programråd och samarbete med VFU-platser, men en ökad systematik i detta arbete håller på att tas fram. I dagsläget pågår diskussioner kring val av representanter från de skolverksamheter lärarutbildningen har samverkansavtal med, samt utvecklingsarbete rörande hur synpunkter kring utbildningens innehåll, utformning och genomförande samt arbetslivsrelevans bäst inhämtas. Detta utvärderings- och uppföljningsarbete genomförs av programgruppen. Underlaget från studenter och representanter från skolverksamheten sammanställs och analyseras under första delen av höstterminerna, och rapporteras i en programrapport som belyser utbildningens styrkor och svagheter. Programrapporten sprids till berörda ämnen och lärarutbildare, samt till studenter och samarbetspartners. Vidare redogör programansvarig för innehållet i rapporten inför LUN, som ansvarar för att överväga, initiera och följa upp insatser och/eller åtgärder som behöver vidtas med anledning av rapporten. Vidare ansvarar LUN för att föra rapporterna samt resultatet av eventuella åtgärder vidare inom organisationen, exempelvis till universitetsledning och fakultetsnämnder.

Vartannat år följs utbildningens innehåll och genomförande upp i syfte att säkerställa att utbildningen stämmer överens med examensmålen. En granskning görs av att samtliga examensmål behandlas och examineras, samt att progressionen inom programmet är tillfredsställande. På detta sätt kan programmets överensstämmelse med examensordningen kontinuerligt bevakas och åtgärdas om luckor identifieras. Till grund för denna del i uppföljningssystemet ligger den utredning av mål och progression som genomfördes under 2016 – 2018. Utvecklingsområden kunde identifieras och arbete med att stärka delar såväl inom ämnen som mellan ämnen inom programmet pågår. Under våren 2018 ägnas ett programråd åt att presentera och diskutera förslag på utvecklingsprojekt utifrån utvecklingsområden som identifierades i mål- och progressionsutredningen. För att hålla mål- och progressionsarbetet aktuellt kommer underlaget från utredningen uppdateras inför och efter varje kursplanerevidering genom att kursansvariga rapporterar eventuella ändringar till programansvarig. På så sätt sker en kontinuerlig uppföljning av utbildningens innehåll och genomförande, men överensstämmelse mellan utbildningen och examensmålen, samt progression rapporteras till ansvarig nämnd vartannat år.

En viktig del i det kontinuerliga kvalitetsarbetet är också hur de kursvärderingar som genomförs av studenterna efter varje kurs inom ramen för programmet används. Dessa kursvärderingar innehåller standardiserade frågor, där kursansvarig har möjlighet att komplettera med specifika frågor för aktuell kurs. Kursansvarig gör en analys av kursen där hänsyn tas till kursvärderingsresultatet, examinationsresultaten, händelser under kursens gång samt undervisande lärares synpunkter, och skriver därefter en utvärderingskommentar som publiceras och görs tillgänglig för studenter. Kommentarererna gäller dels en allmän bild av kursen, dels sådant som framkommit som behöver utvecklas. I de fall det finns behov kan dessa utvärderingskommentarer vara ett underlag för programrapporten. Denna kursutvärdering görs i samtliga kurser som ingår i programmet. Det kan dock konstateras att majoriteten av ingående ämnen utöver detta arbetar med kompletterande former av värderingar, framför allt på delkursnivå (se exempel nedan).

Sammantaget för hela programmet används kursvärderingar (ämnes-/kursspecifika tillsammans med generell) i samtliga ämnen/kurser för att vidareutveckla kursernas innehåll, utformning och genomförande i samband med kursplanerevideringar. Samtliga ämnen återkopplar också till efterföljande års studenter vilka förändringar som gjorts i kurserna och varför ändringarna utförts med hänvisning till tidigare års kursvärdering. Nedan följer ett exempel på de kursvärderingar som genomförs i kursen UVK I:

Kursvärdering:

- Varje delkurs (delkurs 1-4) värderas separat i form av enkät. Studenterna genomför delkursvärderingen under sista seminariet med hjälp av dator, platta eller mobil.
- Mitterminsutvärdering, som har en både formativ och summativ karaktär, äger rum i mitten på första terminens studier (se vidare studentinflytande).
- För hela kursen sammantaget sker en utvärdering som skickas ut till studenterna via universitetets utvärderingsverktyg EvaSys.
- Underlaget från Evasys sammanställs av kursansvarig och skickas till enhetschef samt levereras till Evasys som återkopplar till studenterna via verktyget.
- Lärares utvärdering av terminen UVK I, 30 hp och självvärdering av seminarieledarskapet genomförs vid sista kurslagsmötet.

Användning av kursvärderingar:

- Vid kurslagsmöten sker återkoppling kontinuerligt efter varje delkurs slut.
- Samtliga underlag (se ovan) ligger till grund för kursplanerevidering, revidering av studiehandledning samt schemaläggning.
- Resultatet presenteras och diskuteras vid kurslagsmötena för undervisande lärare och inför introduktion till kommande delkurs för studenterna.

Arbetet med genomströmning och stödfunktioner

I underlaget om kvarvaro framgår en ganska stor variation av kvarvaro läsåret 2011/12 ligger strax under genomsnittet i riket och för antagna 2012/13 ha 9 % högre kvarvaro än riket sjönk sedan kvarvaron för antagna 13/14 till 7 % under genomsnittet i riket. För antagna 2014/15 är dock kvarvaron 81 %, 10 % över riket. Vad denna ojämnheter kan bero på är oklart. Som en konsekvens av att många studenter hade svårigheter med akademiskt skrivande, och därmed också svaga resultat på individuella skriftliga examinationer, infördes hösten 2014 en skrivstöds kurs. Detta skulle kunna vara en bidragande orsak till ökad kvarvaro. Inom programmet har kursen i skrivstöd vidareutvecklats och löper nu parallellt med, och är innehållsligt relaterad till, första terminens UVK I.

För att verka för att studenter genomför sin utbildning inom planerad studietid och för att öka genomströmningen finns stödfunktioner som gäller samtliga studenter vid lärosätet. Funka (universitetets samordnare för studenter med funktionsnedsättning) beviljar och koordinerar särskilt pedagogiskt stöd till studenter med funktionsnedsättning. Exempel på åtgärder är mentor, anteckningsstöd, förlängd tentamenstid och liknande stöd. Akademiskt skrivcentrum stödjer studenter vad gäller akademiskt skrivande. Lärosätet har också introduktionsföreläsningar om studieteknik, stress och att tala inför andra. Vad gäller studievägledning inom utbildningen finns det programstudievägledare som arbetar med programövergripande frågor såsom studieuppehåll, studieplanering, studieavbrott, introduktion till nya studenter och studieteknik. Det finns även studievägledare på respektive institution som arbetar mot de kurser/ämnen som ingår i programmet såsom tillgodoräkningen, behörighetsfrågor och studieplanering på kurs- eller ämnesnivå. Dessa båda former av studievägledning har ett nära samarbete inom lärutbildningen och träffas en gång i månaden i ett nätverk för att diskutera gemensamma frågor.

På institutionsnivå genomförs uppföljningar av genomströmning vid behov såsom resultatuppföljning på enskild kurs samt behörighetsbedömning vid tillträde till nya kurser inom programmen. Vad gäller avhopp registrerar programstudievägledningen avbrott på lärarprogrammen. I de fall studenterna tar personlig kontakt förs ett samtal om anledningen till avbrottet. I de fall där studenterna senare ansöker om att återuppta studierna görs dels en bedömning i samarbete med berörda institutioner om plats finns inom programmet, dels en studieplan tillsammans med studenten. Viss uppföljning av antal avhopp sker också i samband med att antagningstalen för de olika programmen beslutas.

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning finns en tydlig struktur och klart syfte med olika delar i organisationen för kvalitetssäkring. Genom organisationen med programråd och programmöten möjliggörs tydliga informationskanaler och transparens inom programmet, såväl mellan som inom berörda ämnen, lärare och studenter. Fördelen med att kursansvariga ingår i programmöten där mål- och progressionsarbetet sätts i förgrunden är bl.a. att det skapas en mötespunkt mellan ämnen och att arbetet med kursutveckling inte blir beroende av enskilda individer. Det finns även en tydlig plan för hur kvalitetssäkring- och utvecklingsarbetet ska genomföras, vilket också är förankrat i programråd samt spridits till ämnena. Arbetets samtliga delar har dock inte implementerats i dagsläget, men är något som kommer påbörjas ht 18. Vidare finns generellt ett gediget underlag för att vidareutveckla kvaliteten på de i programmet ingående kurserna. Ett utvecklingsområde är dock att öka svarsfrekvensen för de kursvärderingar som görs i EvaSys efter avslutad kurs. Låga svarsfrekvenser är också en anledning till att kompletterande värderingar sker inom kurserna. Alltför många olika typer av utvärderingar på kursnivå medför dock en risk att studenternas intresse för kursvärderingar minskar generellt.

Det kan konstateras att analyser av avhopp och genomströmning görs vid behov, dock behöver genomförandet ses över och systematiseras i det fortsatta arbetet med kvalitetssäkring inom programmet. Ett tänkbart alternativ är att inkludera detta i den årliga utvärderingen och uppföljningen som beskrivits ovan samt inkludera dessa aspekter i den programrapport som görs.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Grundlärarutbildningen organiseras och genomförs utifrån utgångspunkten att studenterna både tar ansvar för sitt lärande och tar aktiv del i utvecklingen av utbildningen. Ett sådant studentperspektiv finns också framskrivet i den pedagogiska grundsyn som ska genomsyra all utbildning vid Örebro universitet.

Studentperspektiv i arbetet med uppföljning och utveckling av utbildningen

Studenter finns representerade i de olika organ som arbetar med kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. I Lärarutbildningsnämnden ingår förutom ledamöter från olika institutioner också representanter från studentkåren. Studenter finns också representerade i programrådet, där mer programövergripande frågor och utvecklingsarbeten diskuteras. Från och med våren 2018 kommer även

terminsvisa studentdialoger att genomföras för att komplettera och fördjupa resultaten i den årliga programutvärderingen (se vidare under Uppföljning, åtgärder och återkoppling). Samtliga studenter ges möjlighet att efter varje avslutad kurs anonymt framföra sina synpunkter och erfarenheter genom den digitala kursvärderingen som automatiskt skickas ut efter avslutad kurs. Studenternas synpunkter och erfarenheter av kursen beaktas inför kursplanerevidering och kommande kursplanering. I samband med nästkommande kursstart presenteras en sammanställning av tidigare studenters synpunkter och hur dessa har beaktats i den kommande planeringen. Ett exempel på förändringar inom ämnet svenska som genomförts med utgångspunkt i kursvärderingen är att en tydligare åtskillnad införts i undervisningen mellan inriktningarna F-3- respektive 4-6. Kursen Svenska I med inriktning mot F-3 har i dagsläget fokus på vad det innebär att "knäcka läs- och skrivkoden", medan samma kurs för inriktningen 4-6 istället fokuserar grammatik och språkvariation. Detta är också i linje med skillnader i såväl examensmål som de skillnader mellan stadierna som uttrycks i Lgr11.

Svarsfrekvensen för kursvärderingarna är relativt låg vilket är en utmaning. En annan utmaning är att de automatiskt genererade frågorna i värderingen gäller hela kurser och inte delkurser. Det gör det ibland svårt att veta vad studenterna svarar på. På vissa kurser hanteras detta genom tillägg av kursspecifika frågor i helkursvärderingen och i andra kurser kompletteras helkursvärderingen med delkursvärderingar som genomförs genom muntlig dialog och/eller skriftligt på plats under sista undervisningstillfället.

Liksom övriga kurser och delkurser utvärderas också den verksamhetsförlagda utbildningen (VFU) kontinuerligt både som en del av en avslutad hel kurs och som delkurs. Utöver detta inhämtas också studenternas perspektiv särskilt med avseende på denna del av utbildningen vart tredje år. Detta sker genom ett samtal mellan VFU-student och VFU-lärare under sista delen av VFU-perioden i UVK I.

Studentinflytande under pågående utbildning

Studenterna ges möjlighet att påverka utbildningen under tiden den pågår. Flera exempel på studentinflytande genom kursrepresentation finns. På kursen Matematik I ska varje seminariegrupp utse en kursrepresentant som regelbundet kallas till möten med kursens lärarlag för att framföra synpunkter på och diskutera kursens innehåll och genomförande. Ett annat exempel på kursrepresentation under pågående kurs är den så kallade *mitterminsutvärderingen* i UVK I. Denna används i både formativt och summativt syfte. I utvärderingen, som genomförs både muntligt och skriftligt, deltar studeranderepresentant från samtliga seminariegrupper, kursansvarig och delkursansvariga. Resultatet presenteras vid kurslagsmöten för undervisande lärare och inför introduktion till kommande delkurs för studenterna. Exempel på förändringar som genomförts som ett resultat av utvärderingen, är förlängd inlämningstid av skriftliga examinationsuppgifter, då samtliga studenter framförde synpunkter om det.

Andra metoder för att inhämta studenters synpunkter under pågående kurs är att kursen Matematik I inleds med att studenterna i seminariegruppen diskuterar de förväntningar som de har på kursen och varandra och kommer överens om hur arbetet ska bedrivas. I UVK-kursernas regelbundet återkommande seminarier sker en samplanering och dialog med studenterna där studenter och lärare tillsammans utformar seminarierna med utgångspunkt i dess syfte, aktuell kurslitteratur och tillhörande föreläsningar. I kurserna Svenska I och Svenska II skriver studenterna så kallade exitlappar som avslutning på varje undervisningstillfälle där studenterna dels skriver vad de har lärt sig och tar med sig från dagens undervisning, dels vad som var svårt eller oklart och som de behöver arbeta vidare med. Syftet är att lärarna med hjälp av informationen ska planera nästkommande lektion. Alla undervisningstillfällen i kursen Matematik I avslutas med att studenterna skriftligen ska reflektera över sitt eget lärande och undervisningens innehåll och form.

Flera moment under kurserna i utbildningen bygger på studentaktivitet och att studenterna ges möjlighet att påverka undervisningens innehåll. I samtliga seminarier under kursen Matematik I, och vid flera av seminarierna på UVK-kurserna och inom ämnet svenska ska studenterna förbereda frågor och reflektioner förankrade i kurslitteraturen, som en del av diskussionstiden sedan ägnas åt. Flera undervisningsmoment inom kurserna i ämnet svenska och UVK bygger på att studenterna utöver läsning av kurslitteratur också genomför övnings- eller studieuppgifter som de sedan presenterar i mindre eller större grupp. Tanken är här att studenternas egna lösningar på de uppgifter som de ställs inför, och de eventuella problem som uppstått i arbetet med uppgifterna, utgör det huvudsakliga stoff som man under det aktuella undervisningstillfället diskuterar och arbetar med. Ett ytterligare exempel på hur studentperspektivet tas tillvara under pågående utbildning är de kamrat- och sambedömning som återkommer under flera delar i utbildningen (se vidare under Måluppfyllelse – kunskap och förståelse).

Värdering

Utifrån vår analys och bedömning tas studentperspektivet väl tillvara och beaktas på verksamhetens alla nivåer. Studenter finns representerade i de olika organ som arbetar med kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Det finns även en väl utarbetad systematik vad gäller kopplingen mellan helkursvärderingar och revideringar av kurser. Den låga svarsfrekvensen vid helkursutvärderingarna är dock en utmaning och att öka antalet studenter som svarar är inom programgruppen en högst prioriterad fråga. Inom utbildningen hanteras denna problematik i nuläget genom kompletterande (delkurs)värderingar vilket vi ser som en god förutsättning för en fortsatt programgemensam diskussion om hur ett studentperspektiv på bästa sätt ska tas tillvara i uppföljningen och utvecklingen av utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Det faktum att resultat från föregående kursvärdering och eventuella revideringar av kursplan och/eller kursgenomförandet presenteras i samband följande kursstart ser vi däremot som en styrka i detta sammanhang. Att till studenterna tydligt meddela tidigare studenters synpunkter och hur de använts i kursutvecklingen motiverar vissa förändringar, och är ett sätt att indirekt visa att vi tar studenters perspektiv tas på allvar. På så sätt uppmuntras ökat deltagande i de kommande kursvärderingarna.

Studenterna har goda möjligheter att, både muntliga och skriftligt, påverka utbildningens innehåll och genomförande under pågående utbildning vilket är en styrka. Detta gör det inte enbart möjligt för läraren att ta utgångspunkt i studenternas kunskaper och erfarenheter, utan på så vis blir undervisningen också ett gemensamt projekt där studenterna tar ansvar för det egna lärandet.

För att säkerställa att studentperspektivet tas väl tillvara i utbildningen ser vi det som värdefullt att också följa upp studenternas erfarenheter och synpunkter gällande studentperspektiv i utbildningen. Inom programgruppen pågår i nuläget ett arbete med att hitta former för hur detta kan följas upp på ett systematiskt sätt.

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Samverkan med skolverksamheter i syfte att kontinuerligt bibehålla och utveckla utbildningens yrkesrelevans sker i flera olika former – genom representation i olika organ, praktiktäna forskning, didaktiska nätverk, adjungerande adjunkter och verksamhetsförlagd utbildning.

Samverkan genom *representanter för skolverksamheterna* sker i såväl Lärarutbildningsnämnden (LUN) som programrådet för grundlärarutbildningen. De erfarenheter och den kompetens som representanterna för skolverksamheten besitter är värdefulla för det kontinuerliga kvalitetsarbetet.

Samverkan genom *praktiktäna forskning* är ett prioriterat område för LUN. Medel har utlysts 2017 och 2018 för att initiera och stödja forskning om hur lärande sker såväl inom skola som akademi. Sex projekt beviljades medel 2017; bland annat inom ämnesområdena engelska, pedagogik och matematik. Ett exempel på praktiktäna forskning som finansieras av Örebro kommun är forskningsprojektet Kollegialt Lärande i Örebro Skolor (KLÖS). Detta drivs av en projektgrupp vid Örebro universitet i samverkan med en F-9 skola inom kommunen. Projektgruppen består av en professor, sex lektorer och en doktorand som alla undervisar i grundlärarutbildningen. I projektgruppen finns också representanter från en kvalitetsutvecklare och en strateg från Centralt skolstöd, Örebro kommun. Det övergripande målet med forskningsprojektet är att skapa en modell för ett, över tid, hållbart kollegialt lärande. Kollegialt lärande är också något som får stort utrymme i utbildningen genom uppgifter och aktiviteter där studenterna ska samarbeta och lära tillsammans i mindre studiegrupper. Se exempel från Matematik II i avsnittet om målluppfyllelse för mål 5 ovan.

Samverkan genom *didaktiska nätverk* samordnas av Regionalt utvecklingscentrum (RUC), som har en bred syn på regional samverkan präglad av ömsesidig nytta. De didaktiska nätverken vänder sig till lärare, skolledare, lärarutbildare och forskare inom flera didaktiska områden. Nätverk inom ämnen med särskild relevans för grundlärarutbildning är matematik och samhällsvetenskap, men det finns även nätverk för skolledare och värdegrundarbete. Syftet är att skapa kontakter och dela kunskaper och erfarenheter. Lärarutbildare och forskare presenterar aktuell och relevant forskning och lärare och skolledare delar med sig av erfarenheter, utvecklingsprojekt etc.

Samverkan genom att *adjungerande adjunkter* undervisar i utbildningens kurser innebär att studenterna får möta verkamma lärare och ta del av den yrkesspecifika och aktuella, kompetens som de besitter. De adjungerande adjunkterna bidrar även i det kontinuerliga kvalitetsarbetet på kursnivå.

Samverkan genom *verksamhetsförlagd utbildning* utgör den mest centrala samverkansarenan för utveckling på kurs- och programnivå. Den VFU-organisation där genomförandet av VFU sker i övnings-skola, som infördes från och med hösten 2016, innebär en utökad samverkan med skolverksamheter. Denna VFU-organisation möjliggör fler mötesarenor där universitetsförlagd och verksamhetsförlagd

utbildning kan mötas såsom skolgrupper och verksamhetsgrupper där verksamma lärares, skolledares och förvaltningsledares kunskaper i och om läraryrket samt idéer och förändringsförslag gällande VFU snabbt kan tas om hand inom lärarutbildning. Det ger även skolverksamheten en större inblick i och förståelse för hur lärarutbildningen är uppbyggd och genomförs. Mötesstrukturen möjliggör för förvaltningschefer, skolledare och verksamma lärare att träffas och utbyta erfarenheter om lärarutbildning och VFU på ett ändamålsenligt sätt. På kursnivå genomförs VFU-lärarträffar för studenternas handledare inför varje VFU. Detta är en viktig mötesarena där verksamma lärare får möjlighet att diskutera bedömningskriterier med varandra och med lärare vid universitetet. Studenternas VFU-uppgifter presenteras och diskuteras och de verksamma lärarnas kompetens används för att utveckla uppgifterna och göra dem så verklighetsnära och yrkesrelevanta som möjligt.

En mötesarena som skapats är de student- och handledarseminarier som förläggs till skolverksamheten. De syftar till att höja kvaliteten i utbildningen genom mötet mellan universitets- och verksamhetsförlagd utbildning. Då verksamhetens handledare leder studentseminariet bidrar de på ett naturligt sätt med sin beprövade erfarenhet och sina professionskunskaper. Universitetslärare som deltar i studentseminariet bidrar med sina kunskaper utifrån forskning och aktuell VFU-kurs. På så vis blir studentseminariet en arena där det praxisnära och dagsrelevanta i yrkeskunnandet möter teoretisk ämnes- och/eller ämnesdidaktisk kunskap. Handledarseminariet i sin tur leds av en lärare från universitetet, och studenternas handledare deltar i seminariet. Innehållet i handledarseminariet kretsar kring bedömning av studenter samt andra för kursen relevanta ämnesområden. Genom handledarseminarierna har en ökad samsyn kring bedömning inom skolverksamheterna, mellan skolverksamheter samt mellan skolverksamhet och universitet åstadkommit. Eftersom studenterna placeras inom samma skolverksamhet, eller samverkansområde, under tre av fyra VFU-perioder möjliggörs samtal om progression och professionsblivandet som ett formativt verktyg. Det ger även verksamheten möjligheter att på ett naturligt sätt låta studenten möta olika situationer och funktioner inom skolan såsom att studenten får möta elevhälsa, speciallärarfunktioner, skolledare, förstelärare, biblioteks- och IKT- personal etc.

Inom VFU-organisationen med övningskola finns även andra mötesföreläringar där skolverksamheten och lärosätet tar tillvara varandras kompetenser. Samverkansseminarier syftar till att utveckla såväl universitetsförlagd utbildning som den verksamhetsförlagda utbildningen. Kompetensutvecklande seminarier syftar till att universitetslärare bidrar till skolornas kompetensutveckling. Som exempel kan nämnas ett kompetensutvecklande seminarium som genomfördes för att stärka lärare i deras roll som handledare inom kursen *Matematik I*, inriktning F-3 och 4-6. Under den heldag som seminariet pågick fick lärare från övningskolor bekanta sig med kursens innehåll och genomförande genom att själva vara aktiva deltagare i ett antal olika aktiviteter. Detta blandades med reflektioner i relation till både studenters och elevers lärande i matematik. Lärarna upplevde att seminariet var relevant både för sin lärarroll, det kollegiala arbetet på den egna skolan och sin handledarroll.

Exempel

Utbildningen förbereder kontinuerligt studenterna för ett arbetsliv i förändring. Ett exempel på kursnivå finns i *UVK II* och beskrivs under mål 3, där studenterna ska tillägna sig kunskaper om utvärdering av pedagogisk verksamhet genom föreläsningar och seminarier där utvärderingsmodeller samt analys och kvalitetsutveckling behandlas. Detta examineras genom att studenterna parvis ska planera, genomföra och sammanställa en utvärderingsstudie.

Ett annat exempel med tydlig yrkesrelevans är exemplet från *Matematik I* som beskrivs under mål 4. Målet att studenterna ska utveckla förmågan att planera, genomföra och utvärdera undervisning i

matematik genom problemlösning. Studenterna ska under de universitetsförlagda delarna av utbildningen själva delta, och vara aktiva, i undervisning genom problemlösning och ska sedan under sin verksamhetsförlagda utbildning pröva att själva undervisa matematik genom problemlösning. Detta ska ske i minst två grupper för att studenterna ska ges möjlighet att reflektera och revidera sin planering mellan de båda tillfällena. Detta är en viktig erfarenhet för att studenterna senare ska se kontinuerlig reflektion som en naturlig del i sin yrkesutövning, vilket i sin tur är en nödvändighet för att möta de förändringar som sker inom skola.

Värdering

Universitetet har som helhet fått ett ökat fokus på samverkan, sedan den nye rektorns tillträde i juli 2016. Inom lärarutbildning har samverkan alltid varit en självklar del i både övergripande kvalitetsarbete och på utbildningsnivå men möjligheterna för en god samverkan har stärkts under de senaste åren. Några viktiga förstärkningar som har skett är att flera praktiktäna forskningsprojekt har initierats och nya didaktiska nätverk har startat. Värden av adjungerande adjunkter har blivit tydligt och organisationen för genomförande av VFU, med övningsskola, är ett viktigt bidrag. Vi bedömer att dessa förändringar har skapat arenor och forum där samverkan kan ske på ett sätt som gagnar både grundlärarutbildningen och skolverksamheten. Vår uppfattning är att organisationen för VFU, som bland annat innebär återplacering av studenter vid övningsskola, skapar goda möjligheter för studenterna att få en realistisk förståelse av vad det innebär att vara lärare. De ges genom återplacering bland annat möjlighet att i högre grad att under en längre tid delta i APT, få inblick i bedömning av nationella prov, samtala med vårdnadshavare samt få förståelse för det utvecklingsarbete som långsiktigt sker i en skolverksamhet.

Framöver är det viktigt att ovanstående förändringar förvaltas och utvecklas vidare. Lika viktigt är det att vi tänker vidare kring områden där förändringsbehov kvarstår. En specifik fråga som behöver klargöras är till exempel hur den kunskap och erfarenhet som skolverksamhetens representanter i programrådet för grundlärarutbildningen ska tas tillvara på bästa sätt. Vi ser också att vi för att stärka de didaktiska nätverken som samverkansforum, behöver arbeta vidare för att öka deltagandet från universitetets lärare.

Den rekrytering av adjungerande adjunkter som sker måste förvaltas på bästa sätt vilket innebär att nya rutiner för mottagande och kollegialt samarbete behöver utarbetas. Nyvunnen kunskap inom praktiktäna forskning behöver på ett systematiskt sätt tas tillvara, exempelvis genom inrättande av forum för universitetets lärare för att sprida och ta del av intern forskning. Att det ska finnas etablerade former för intern samverkan som stödjer lärarutbildningarna är också ett av fyra mål i det förslag till forskningsstrategi för lärarutbildningen som skrivs i detta nu. Detta ska bland annat förverkligas genom inrättande av *Centrum för praktiktäna forskning*.

Även om såväl universitet som skolverksamheterna upplever att VFU-organisationen med övningsskola torde borge för ökad kvalitet, är arbetet med att vidareutveckla seminarierna och systematiskt följa upp innehåll och genomförande av VFU viktigt. Uppföljning kommer att ske vart tredje år genom återrapportering från, och dialog med, de verksamheter där studenter är placerade. Vi skulle med fördel också kunna dra nytta av alumner, som i dagsläget är en förbisedd resurs. Diskussioner pågår om hur alumnernas erfarenheter bättre kan tas tillvara, både för utveckling av utbildningen som helhet och för utveckling på kursnivå, för att ytterligare stärka yrkesrelevansen i utbildningens alla delar.